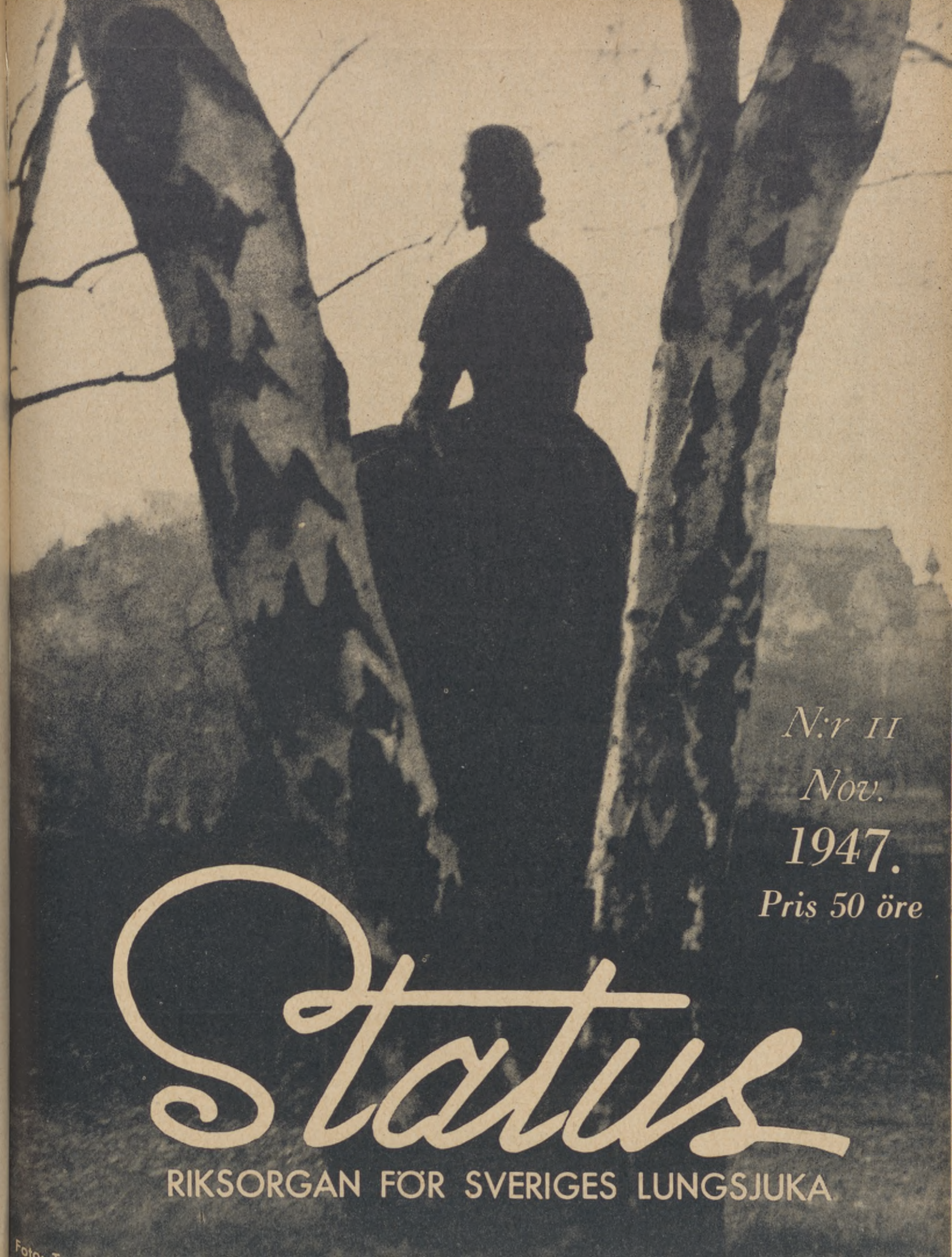

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r II

Nov.

1947.

Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

STOCKHOLM
med omgivningar

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens erkända sjukassa

**ÖSTRA SVERIGES
ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA**
Sveavägen 61 — Stockholm
Tel. 23 09 85

GRUS och SINGEL

Sven Karlsson,
Lindalen, Trollbäcken.

Telefoner:
Grustagen: Älta 266, 466
Bostaden: Älta 366

Vackra ENRUMSMÖBLER i ek o. björk
Kompletteringsmöbler, Mattor, Sängkläder,
Gardiner, Armatur m. m.

CONRAD ÄHLBERG
7 Bryggaregatan Telefon 23 04 75
BILLIGA PRISER - KREDIT ORDNAS

FIRMA NYA SVENSKA SKROTA-B.

N. Stationsgat. 21, STOCKHOLM
Telefon 30 65 23

RESTAURANT RICHE

STOCKHOLM

Lunch - Diné - Souper
Stor elegant festvåning

A.-B. MATTOR & GARDINER

STOCKHOLM

Folkungagatan 59 Telefon 41 37 60
Sängar, Sängkläder, Korkmattor, Mjuka
Mattor, Gardiner, Barnvagnar,
Ottomaner.

Allt i kontorsmaterial

till lägsta priser
hos

KONTORSLAGRET A.-B.

Gamla Brogatan 36
Tel. 20 64 58

Tegnér

1:a klass
restaurang

Tegnérgatan 1 - Stockholm
(hörnet Regeringsgatan—Roslagsgatan)
Tel. 11 70 00 - 11 70 01

ALINGSÅS

BETALD ANNONSPLATS

ARBOGA

BAGARNS BRÄNDA BULLAR
behöver ingen husmor, som gör sina in-
köp hos oss, vara rädd för. Våra till-
verkningar framställas av förstklassiga
ingredienser.

C. G. EKSTRÖMS Eftr. Finbageri
Nygatan 46 Tel. 433

BODEN

BERGERS

Urmakeri-, Guldsmeds- & Optiska affär
Telegrafhuset BODEN
REKOMMENDERAS
Alltid väl sorterad — Tel. 2178

ALLT FOTOGRAFISKT
i bästa utförande från

HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27,
BODEN Tel. 27 78
Zeiss-Ikon-kameror och Film

E. A. HEDMANS

BAGERI, KONDITORI och KAFÉ
Kungsgatan — BODEN — Telefon 280
Rekommenderas
Dagligen färskt bröd o. gott bryggt kaffe

NYSTEDTS

KONDITORI & BAGERI
Kungsgatan 38 — BODEN
REKOMMENDERAS
Tel. 26 05, 13 65 - Bost. 26 05

KRANGLAR EDER RADIO?

VÄND EDER DÅ TILL OSS!

Alla ledande märken alltid på lag-
er. Fullständig radioservice. —
Gamla apparater tagas i utbyte.

Gösta Johanssons Radioaffär
Drottninggat. 8 Boden Tel. 24 89

VÄLKOMMEN TILL

Konditori CECIL

KUNGSGATAN 23 BODEN

BODEN

VID BEHOV AV BIL

Ring 1410 eller namnanrop "TAXI".
Bodens Droskägareförening u. p. a.,
Kungsgatan 12.

Kommanditbolaget BETONG

SANDER & C:o, Hednoret
Telefon Boden 650 16

EGONS Livsmedel

BODEN Tel. 2055 & 2550

KÖP HANDSKEN I SPECIALAFFÄREN

Dam-, Herr- och Barnhandskar
Väskor, Strumpor stor sortering

HANDSKMAGASINET
Tel. 1252 Kungsgat. 29 Tel. 1252

BRÖDERNA HEDMAN
(BODENS AUTOSERVICE)

Rörviksgatan Tel. 2525
Snabbt och välgjort arbete till kundernas
belåtenhet

BORÅS OCH SÖDRA ÄLVSBORGS LÄN

**ELEKTRISKA INSTALLATIONS-
AFFÄREN I BORÅS AB**

Stora Brogat. 4 — Tel.: 100 58, 200 58
Utför allt, säljer allt elektriskt! Special-
affär i armatur. Starkströms- och svag-
strömsinstallationer. Kostnadsberäkningar.
Reparationer. Motorlindningar.

Hjelms Bil AB.

Borås

Fabriksnederlag

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

NOV. 1947

Utkommer en
gång i månaden
10:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
A. E. GILLBERG

Kocksgatan 15, Stockholm
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Socialvård i teori och praktik

Den märkliga omdaning inom socialpolitiken som vi uppleva i en alltmera progressiv skala av olika reformer måste självfallet medföra många delproblem — problem som måste lösas inom den närmaste tiden. Här åsyftas inte direkt sociala missförhållanden. Det gäller närmast de sociala reformernas omsättning i praktisk handling. Med andra ord ledningen av socialvården, den ökade omfattning organisationen måste få parallellt med reformprogrammets förverkligande.

Barnbidragen, familjevården, ålderdomsvården, obligatorisk sjukförsäkring, fri sjukvård och arbetsvård kommer inte till folket *enbart* genom statliga utredningar och betänkanden på löpande band. Bakom de många tabellerna och siffrorna, prydliga siffror och faktiska bevis, skymtar en stor skara människor i olika situationer, förhållanden och nödlägen. Det är i denna teoretiskt bevisade och kartlagda verklighet samhället skall gripa in, rätta till misstag, stödja de behövande och dränera de tråk, där den sociala nöden lever i skymundan och mörker. Det måste med andra ord i större utsträckning än hittills skapas en organisation av väl utbildade socialarbetare för de skiftande uppgifter som vänta. Annars riskera vi att reformerna komma att stanna i trycksvärtan på papperet och inte inom rimlig tid nå ut till de människor, som äro i behov av omvårdnad och stöd.

Låt oss ett ögonblick minska perspektivet och rikta blicken enbart på tuberkulosvården. Inom denna gren behövs bl. a. — enligt de förslag den statliga kommittén för partiellt arbetsföra hittills framlagt — 39 dispensärkuratorer för arbetsvårdsärenden och 52 arbetsterapeuter, de senare för att organisera och leda arbets- och sysselsättningsterapin på sanatorier och E-sjukhus. Detta bara nämnt som exempel. Härtill kommer sedan hela den utvidgade organisationen, som både arbetsvården för de partiellt arbetsföra och hela samhälls-

vården i övrigt kräver, i takt med reformprogrammets praktiska utformning. Den nya kommunindelningen med större och mera bärkraftiga kommuner — en viktig reform för att socialvården skall kunna möta de krävande uppgifterna — skall vara genomförd den 1 januari 1950. Härtill behövs först och främst omkring 300 kommunalkamrerare. Vidare måste man inom de närmaste åren räkna med att särskilt landskommunerna få ett stort behov av specialutbildade tjänstemän för socialvårdsuppgifter av olika slag.

Den utbildning för sociala tjänster som berörts — förutom arbetsterapeuter för sanatorierna — är närmast avsedd att äga rum vid socialinstitutet i Stockholm, Göteborg och Lund. Från sakkunnigt håll har även på sista tiden framlagts förslag om forcering av den sociala utbildningen. Socialinstitutet i Stockholm och Lund ha i anslutning härtill för detta läsår, redan vid nyåret, bestämt sig för att antaga en grupp nya studerande.

Ett uttryck i denna artikel — ledningen av socialvården — får inte missförstås så tillvida, att vi med "ledning" inte avse endast de fast anställda tjänstemännen. Det har även under senaste tiden börjat utarbetas planer för att de kommunala förtroendemännen i styrelser, nämnder och olika organ skola skaffa sig ökade insikter om socialvårdsfrågorna genom brevkurser och muntliga kurser. På vårt arbetsfält ha vi redan sökt skapa en liknande utbildning för förbundets lokal-föreningar. Socialvårdskurserna vid Bommersviks folkhögskola under en rad av år, ha genom föreläsningar och övningar under medverkan och ledning av framstående målsmän och lärare gett våra föreningsmedlemmar från hela landet goda insikter i sociala frågor. Även vid våra årliga förbundsmöten lägges programmen upp så att de bli till skolning och vägledning för deltagarna. Det finns även sedan några år tillbaka en särskild brevs-kolekurs, som behandlar de partiellt ar-

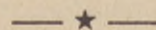
betsföras problem, till vägledning för alla, som vilja skaffa sig en grundinformation om dessa spörsmål.

Den utbildning vi söka ge våra medlemmar är närmast avsedd att göra dem bättre skickade för arbete i samråd med myndigheter, fattigvårdsstyrelser, arbetsberedningsassistenter m. fl. i för lungsjuka aktuella socialvårdsfrågor. Vi kunna även utan självförhåvelse fastslå, att de initiativ vi tagit för samarbete och upplysning i våra frågor uppskattats av de instanser vi sökt nå, samt att de varit till stor nytta för de lungsjuka själva.

Insatt i ett större sammanhang är emellertid behovet av skolade krafter och mera kunnigt folk i socialvårdsarbetet ett mycket allvarligt och brännande problem. Det behövs folk som verkligen har tid för uppgifterna. Det behövs en samordning av olika åtgärder — och det behövs ett effektivt samarbete mellan berörda parter. "Den gamla goda tiden" är för länge sedan förbi, då man sysslade med fattiga, sjuka och nödlidande som ett tidsfördriv ute i bygderna. Sammanträden och stämmor avverkades på kort tid, och de åtgärder, som vidtogos voro inte av mera djupgående slag. Den gråa fattigdomen vilade som en kall höstdimma över både socialvårdsklientelet och deras vårdares arbetssätt. Att det finns en hel del stänk av grå medeltid och fattigstugornas hopplöshet kvar än i dag ha vi fått bevis för. Dessa bevis taga ibland form av hårresande historier utifrån landet, om lungsjuka personer, som leva i svåraste misär mitt i vårt sociala patos' rikaste blomning med utredningar, profylaktiska åtgärder och stora planer. Att det inte bara är fråga om kverulans ha vi även fått otvetydiga bevis för. I ett par fall har sensationslystnaden riktigt frossat i detaljer, om ruskiga interiörer och sovande myndigheter. Som exempel kan nämnas att vår lokalförening för lungsjuka i samråd med fattigvårdsstyrelsen lyckades avvärja de värsta strapatserna för en lungsjuk familj i ett sydsvenskt landskap — men först efter det att sensationens svallvågor gått höga omkring fallet. Sådant hedrar inte vår socialvård. Till saken hör även att de människor, som bli föremål för dylik uppmärksamhet, därför att de äro fattiga, måste känna sig dubbelt olyckliga och brännmärkta. Med sådana, dagsaktuella fall för ögonen måste man sätta många frågetecken i marginalen vid tanke på den kommande utvecklingen. Det brister redan nu, och arbetsuppgifterna öka. Ser man problemet i stort måste konstateras, att de kommunala förtroendemännen inte ensamma skola stå i skottlinjen för de brister man upptäcker. Här behövs även en revision av kommunallagarna, som ger möjlighet till tidsenlig ersättning för kommunala uppdrag. Ser man sanningen i ansiktet är det nu fråga om både ett utnyttjande av människors kunnighet och sociala arbetsvilja samtidigt som

de få göra ekonomiska uppoffringar för att kunna sköta förtroendeuppdragen. Under sådana förhållanden kan det lätt uppstå slitningar mellan den sociala ambitionen och hur mycket man har råd att offra ekonomiskt i tid och arbetsförtjänst. Sedan kommer vi till frågan om de särskilda tjänstemännen. Man må tala om tjänstemannavälde och de alltför många herrarna och damerna med portföljer hur mycket som helst. Ett faktum står emellertid klart. Ha vi utrett, kartlagt och konstaterat brister i vår samhällskropp och dragit upp riktlinjer för deras avhjälpande — då måste vi även se till att det hela inte stannar bara på papperet. Utbildning och tillsättande av folk med sakkunskap och tid för de socialvårdande uppgifterna måste skaffas fram — och detta måste ske snart. Om så ej blir fallet kör vi snart fast med hela vårt reformprogram i trycksvärtan — det blir en socialvård i bokform, i de statliga utredningarnas tjocka betänkanden.

Sixten Hammarberg

Förslag om differentierad arbetsterapi vid sanatorier

Kommittén för partiellt arbetsföra har i sitt tredje betänkande, (S. O. U. 1947:44) som utarbetats i samarbete med Statens sjukhusutredning framlagt förslag om sysselsättnings- och arbetsterapi.

Kommittén för partiellt arbetsföra har i första hand tagit sikte på arbetsterapi som ett viktigt led i arbetsvården. Härvid har bl. a. framhållits arbetsterapiens betydelse som funktionsförbättrande behandling, förberedelse till yrkesutbildning och arbetsträning. För att leda och organisera sysselsättningen för patienterna vid sanatorierna föreslås tillsättande av 52 st. arbetsterapeuter. Utbildningen av dessa föreslås förlagd till Slöjdföreningens skola i Göteborg. Utbildningen skall bl. a. omfatta undervisning i teckning, målning, konsthantverk, handslöjd m. m. samt socialmedicinsk utbildning.

Betänkandet som innehåller många synpunkter och förslag — inte minst för sanatoriernas vidkommande — är också försett med en hel del trevliga och belysande illustrationer från arbetsterapi vid olika sjukhus och anstalter. Ur innehållet i övrigt kan nämnas ett avsnitt om arbetsterapiens medicinska betydelse, arbetsliv, arbetsfostran och arbetsvilja, av doktor Allan Rülcker.

Utarbetandet av betänkandet har i huvudsak utförts av delegationer inom respektive kommittéer — inom kommittén för partiellt arbetsföra stadsdistriktsläkare Allan Rülcker och sekreterare Charles Hedkvist, med redaktör Johannes Sandrén som sekreterare. Slutligen kan i anslutning till denna korta recension framhållas, att betänkandet med åberopande av ovanstående initialer och nummer kan köpas genom bokhandeln till ett pris av endast 2 kronor.

Folkbildningsverksamheten och de lungsjuka

Av Hilding A. Ståhl

För en tid sen kunde man i en av de stora dagstidningarna läsa, hur många av de små grå stugor, som ligger i skuggan av våra väldiga norrländska kraftverk, saknar elektriskt ljus. Och man hade än en gång anledning ställa frågan, hur vårt samhälle egentligen är inrättat, hur det fördelar sina tillgångar.

Man kan ställa samma fråga, när det gäller den intellektuella verksamheten på våra sjukhus och sanatorier: hur mycket får de med från samhällets andliga kraftstationer. Det är lätt att svara på den saken. I våra blomstrande städer av vilka många med rätta är stolta över sitt bildningsarv och kulturliv finns det människor, som bara därför att de råkat bli sjuka, tvingas in i en andlig isolering och fattigdom, som är så mycket mer upprörande därför att den är onödigt.

Denna isolering från samhällets kulturliv och rika bildningsmöjligheter får särskilt stor betydelse, när den drabbar människor för längre tid och när den drabbar dem i den ålder, då sinnet är mottagligast och ambitionerna störst. Kanske finns det ingen grupp i samhället, som upplever denna isolering hårdare än de lungsjuka. De är i övervägande antal unga människor — 60 % av de sanatorievårdade är under 30 år — och deras vårdtid är lång, den sträcker sig över många månader och inte sällan år.

Den bittra sanningen är den, att på de flesta av våra sanatorier saknar man nästan helt kontakt med samhällets kulturliv. En och annan smula i form av en föreläsning eller filmföreläsning faller mer eller mindre slumpartat ned från det stora kulturella smörgåsbordet. Men annars? Vad får ungdomen på sanatorierna med av det sjudande och friska bildningsarbete, som är själva livsluften i ungdomsgårdarna och ungdomsklubbarna ute i samhället? Vad får de något äldre sanatoriepatienterna av det kulturprogram, som är den svenska arbetarrörelsens? Vad får de vuxna kvinnliga patienterna av den föreningsverksamhet, som finns inom samhällets många kvinnoklubbar?

Och de tysta särplingarna med de många frågorna obesvarade, ungdomarna som går där med sin bottenskolebildning och sin otillfredsställda kunskapshunger, de unga kvinnorna och männen som lär sig Dan Anderssons dikter och läser Jan Fridegård och Moa Martinson, alla de många begåvade människorna i den anonyma massan, som beständigt söker svar på livsfrågorna och längtar efter de ökade kunskaper, vilka hjälper oss människor att ställa in oss själva och vår omvärld i de stora sammanhangen: gör man vad man kan för dem? ger man dem en chans att under sanatorievistelsen i studiernas värld hämta den berikande och personlighetsutvecklande kunskap, som de aldrig tidigare haft eller senare kommer att få möjlighet skaffa sig i sina arbetsjäktade liv?

De finnas, som vill lösa alla dessa frågor genom att göra varje sanatoriepatient till elev vid ett korrespondensinstitut. Lyckligtvis går inte detta! Korrespondens-

*Man blir aldrig
för gammal att lära*

ONSDAGEN DEN 22 JANUARI 1947

KL 16 00

FOLKBILDNINGSTÄMMA PÅ HÅLAHULT.

ARRANGÖR: HPU'S STUDIERÅD.

Sanatoriernas patienter behöver samhällets hjälp — ekonomiskt och organisatoriskt — i sina strävanden att under friast möjliga former tillgodose de sjukas behov av intellektuell sysselsättning.

studier är onekligen för många sanatoriepatienter en praktisk lösning av studiefrågan. Men de passar inte ens alla med utpräglad studiebegåvning. Denna undervisningsform rymmer ett drag av mekanisering och själlöshet, som ibland kan ta kål på studiearbetets glädje. Man producerar examensresultat på löpande band. Av de kunskapstörstande eleverna gör man fackidioter. De blir som den duktige traktorskötaren som visste allt om sin maskin och hur den skulle manövreras, men som aldrig fick veta något om hur växterna omvandlar jordens näring, som hela sitt liv bar på den obesvarade frågan "hur kan en svart ko med rött blod, betande grönt gräs, ge vit mjölk?"

Detta kan tyckas vara hårda ord om korrespondensstudierna. Om de är för hårda är en annan sak. Korrespondensundervisningen är — som redan sagts — i vissa fall en god undervisningsmetod. Men det ligger något anstötligt i det sätt på vilket korrespondensstudiernas möjligheter förs fram genom braskande helsidesannonser. "Varför bli inte Ni ingenjör — Ni som har så lätt för allt tekniskt?" eller "Kan Ni själv bestämma Er lön? Det kan Ni göra om..."

Samhällets bildningsverksamhet måste nå fram till denna skyddade plats och ge den sjuke de impulser och kontaktmöjligheter, som underlättar återgången till livet utanför sanatoriegrindarna.

Känns de igen, dessa slagord från våra intellektuella drömfabriker. Detta synsätt, som ständigt vädjar till individens profitbegär och sociala fåfänga, är motbjudande. Allt detta tal om en utbildning, som tjänar den enskildes intressen, har ett förnedrande drag. Sannare och mänskligare vore väl att tala om en utbildning, som ger individen de största och bästa möjligheterna att tillgodose sin personlighetsutveckling och bli till gagn för den stora gemenskapen i samhället.

Den arbetsvård för lungsjuka som nu håller på att växa fram genom en utbyggnad av kurators- och arbetsförmedlingsverksamheten för partiellt arbetsföra är en mycket stor händelse i den svenska tuberkulosvårdens historia. Något väsentligt håller på att hända, något som ger vackra löften för framtiden. Denna arbetsvård har på sina håll redan avsatt goda resultat och den som en tid haft tillfälle följa en differentierad arbetsberedningsverksamhet för lungsjuka kan inte låta bli att känna tacksamhet för vad som åstadkommit.

Men när allt kommer omkring räcker det inte med att man ger de lungsjuka, och alla partiellt arbetsföra för övrigt, ett livsuppehälle. Det räcker inte med att man gör dem till fullarbetskraft genom att anpassa arbetsuppgiften till deras lyte eller handikap. Vi vet att många partiellt arbetsföra rätt placerad har sitt livsuppehälle tryggt. Men sedan! För att kunna stanna kvar i arbetet måste den lungsjuke värna sin hälsa, han är för åtskilliga år framåt efter sanatorievistelsen och långt efter det han återgått till arbetet tvingad till en livsföring, som kanske i många hänseenden skiljer sig från den han hade innan han blev sjuk. Han måste använda sin fritid annorlunda än förr, han måste finna de kontakter och fritidssysselsättningar, som passar hans förändrade livssituation. Kanske var idrotten hans stora fritidsintresse innan han blev sjuk. Och nu, tillbaka från sanatoriet och ute i livet igen, vad har han då på sin fritid? Har sanatorietiden gett honom de impulser och skänkt honom de kontakter, som sätter honom i stånd

att skapa sig en fritid med innehåll och mening under former, som inte är ett hot mot hans hälsa?

Det räcker inte med att man genom en differentierad arbetsvård tryggar den lungsjukes arbetsförsörjning. Livsuppehälle är inte nog! Det behövs *livsuppehälle med livsinnehåll!*

Därför måste vi bryta sanatoriernas kulturella isolering, vi måste till sanatoriernas slutna världar föra in de rika möjligheter, som vårt lands folkbildningsrörelser har att erbjuda. Sanatoriegrindarna måste forceras, sjuksalarnas fönster måste öppnas inte bara, som nu, för skogsluft och solljus utan också för de värden, som ger livet innehåll och tillvaron fördjupad mening.

Detta är ingenting annat än ett led i den demokratisering av våra bildningsmöjligheter, varom så ofta talats de sista åren. Ty kampen för bildningsmöjligheternas demokratisering får inte stanna vid ett underlåtande — genom stipendier och på annat sätt — av de fattiga studiebegävningarnas väg fram till examina och de intellektuella arbetsuppgifterna i samhället. Det skulle ju bara innebära att vi finge en intellektuell överklass i stället för den nuvarande ekonomiska. Striden gäller något annat och mer: att göra envar i samhället i största tänkbara utsträckning delaktig av folkbildningens varierande möjligheter, att föra ut folkbildningens resurser till samhällets avlägsna vinklar och vrår, så att envar får den möjlighet som nu saknas att skaffa sig ökad medborgerlig bildning och ökad personlighetsbildning.

Sanatoriernas människor måste omfattas av denna vidgade folkbildningsverksamhet. Det vore otacksamt att inte tillstå, att på sina håll en del blivit gjort för att inte de anstaltsvårdade lungsjuka ska andligen svälta ihjäl. Vad som utträttats är ett verk av den frivilliga folkbildningsrörelsens eldsjäl, så mycket mer beundransvärt eftersom det skett under tryckta ekonomiska villkor. Men en svala gör ingen sommar. Här behövs en folkbildningsverksamhet på bred front med tillfredsställande ekonomiskt och organisatoriskt underlag.

Kanske när vi inte dithän förrän de partiellt arbetsföra fått sin rätta plats i folkmedvetandet. Samhället börjar långsamt genom en rad socialvårdande åtgärder att förändra sin inställning till de partiellt arbetsföra. De är fortfarande samhällets barfotabarn, men de har fått hopp om strumpor och skor. Trots detta är de partiellt arbetsföra i den friske samhällsmedborgarens medvetande en armé av dimfigurer som på något sätt lever sitt liv utanför samhällsgemenskapen med påtaglig existens bara som siffermaterial i betänkanden och statistik. Det behövs folkupplysning på den här punkten.

Tills för inte så många år sen fick barnen i en del skolor — det händer kanske fortfarande? — lära sig att kung Erik läspe och halte dog år 1250. Men det var ingen som gjorde klart för dem att denna kung med sina tal- och extremitetsdefekter var vad man i vår tid kallar en partiellt arbetsföra. Det var ingen som berättade för dem att en sådan människa har rätt till och — om han inte råkar vara född till kung — också behöver samhällets omvårdnad och hjälp för att nå fram till självförsörjning, för att skapa sig livsuppehälle med livsinnehåll. Den dag vi förmänskligar skolärens lärdom på det sättet ska mycket bli annorlunda i samhället.

Litteratur

Anmälan av Nils Östs bok: SEGER ÖVER TBC

Nils Öst har ett inom idrottskretsar välkänt och aktat namn. Han har gjort en mycket uppmärksammad karriär i orienteringssporten. Han har på kort tid arbetat sig upp till eliten inom denna hårda idrott och hans prestation har uppskattats som så mycket märkligare som han under några år fått lov att lämna sitt vanliga liv och sköta sig för en ganska ful och allvarlig lungtuberkulos.

Den vända Nils Öst upplevt under sjukdomsåren, och den glädje han erfarit över att återvinna fullgod fysisk kondition har varit motivet för honom, att vilja ge en uppmuntran och ett hoppets budskap till den de sjuka skara han nyss har lämnat. Titeln på hans bok är anspråksfull. Som ett något käckhurtigt hejarop kan man acceptera den och instämma. Men när det visar sig att den står som rubrik till ett förslag till en "ny" behandling av lungtuberkulos måste man ta sig i akt.

Det är sin egen individuella seger Nils Öst beskriver och den torde vara odisputabel. Hans erfarenhet är sålunda av den arten att den väl kan tjäna som en uppmuntran för dem som ådragit sig sjukdomen. Detta särskilt som Nils Östs fall inte är unikt. Man kan finna fler exempel där oppositionellt inställda individer trotsat alla regler och ändå segrat över sin tbc. Men de höra till undantagen, som utan tvekan tagit en stor risk. Deras antal är också försvinnande litet jämfört med den stora skaran av "segrare" som utgår från våra sanatorier och sjukvårdsanstalter.

För dessa samhällseliga inrättningar hyser Nils Öst en skräck och ovilja, som inte är tillräckligt ursäktad av en i och för sig vacker känsla för ostörd natur och fria rymder. Det är ändå att skjuta litet över målet när han betecknar det sanatorium där han erbjöds vård som ett "Fasornas Slott" — "Lidandets Hus", där "Likskräddaren" tävlar med de "vita mössen" (läkarna) om att göra stämningen bland de stackars patienterna än mer uppjagad och där "beningen" är en fruktad etapp på vägen utför.

Med att på det sättet göra sig till tolk för sanatorie-skräcken gör Nils Öst ingen människa någon tjänst. Dessa för all del mycket korta passager, där han återger den allra råaste kasern- och sanatorie-jargongen, förtar det mesta av det värde boken kan ha som uppmuntran.

Det torde numera vara mycket få lungsjuka, som inte i samband med att de får veta sin diagnos, eller bli intagna på sjukhus, möts av den uppmuntrande upplysningen att tuberkulos är en sjukdom som individen i regel övervinner, även om det kostar både tid och tålamod. Nils Öst saknar och efterlyser uppmuntran från läkarnas sida. Den passiva inställning han påtalar, tycks framför allt ha gällt den metod han velat försöka för sin behandling. Men var det inte att begära

Tuberkulosbekämpandets medicinska och dietiska behandlingsformer har av De Lungsjukas Riksförbund alltid betraktats som frågor, vilka bör bedömas av läkare och andra fackmän på detta område. Vårt förbund tar alltså ej ställning vare sig för eller mot någon viss behandlingsform.

Vi hoppas i fortsättningen från tid till annan kunna bjuda denna tidnings läsare artiklar rörande dessa spörsmål författade av specialister. Början göres i detta nummer, där docent Gösta Widström recenserar instruktör Nils Östs bok "Seger över tbc".

I samband med publicerandet av denna recension önskar De Lungsjukas Riksförbund fästa uppmärksamheten på att bokens förläggare, Ny Nords förlag, genom cirkulärskrivelser till förbundets lokalorganisationer sökt animera dessa att medverka i propaganda- och försäljningsarbetet för detta verk. I dessa cirkulärskrivelser har De Lungsjukas Riksförbunds namn inblandats.

Trogen sin linje att ej befatta sig med behandlingsformerna i kampen mot tuberkulosen har De Lungsjukas Riksförbund i cirkulär uppmant sina lokalorganisationer att ej i egenskap av organisationer engagera sig för Nils Östs "Seger över tbc". Förbundet har samtidigt i skrivelse till Ny Nords förlag framfört sin protest mot det sätt på vilket De Lungsjukas Riksförbund och dess lokalorganisationer utan hörande eller tillstånd indragits i försäljningskampen för denna bok.

för mycket av de läkare som Nils Öst mött, att de skulle särskilt stödja honom i hans strävan att följa en regimen, som i mycket går stick i stäv mot vad de kan anse vara förnuftigt? De läkare för vilka Nils Öst visar sympati är de, som passivt hade att notera hans tillfrisknande. Nåväl, det är Nils Östs återvinnande av hälsan, som motiverat utgivandet av boken. Det är då kanske både onödigt och grymt att fråga om, hur han skulle ha uppskattat dessa läkare, om de i stället haft den smärtsamma plikten att konstatera en ständig försämring av hans tillstånd?

Förtjänsten av sitt tillfrisknande tillskriver Nils Öst råkostdiet och ett Waerlandskt hälsoprogram. Han anklagar läkarvetenskapen för att ta för liten hänsyn till kostens betydelse vid behandlingen av sjuka människor.

Inte ens en lekman har väl numera rätt att ställa sig okunnig om, att den medicinska vetenskapen har skaffat fram en väldig massa vetande om vitaminer och enskilda komponenter i födan och om deras betydelse både för den friska och den sjuka människan. Speciellt beträffande tuberkulos har värdet av den lactovegetabiliska kosten underkastats ingående prövningar och inte befunnits ha någon fördel framför den blandade kost, som nu i allmänhet ges på sanatorierna. De olika vitaminernas värde i samband med tuberkulos har också studerats grundligt. Ur dessa studier framgår att den vitamintillförsel man får vid vanlig blandad kost är tillräcklig, och att man i allmänhet ej kan räkna med att vinna någon ytterligare fördel för patienten genom hypervitaminisering av något slag. Rikligt med grönsaker — råkost — vegetarisk kost — mycket kött — ingen fisk — mera fisk. Att få alla dessa önskemål att passa i hop i en gemensam kostform är omöjligt. Det gäller här inte heller ett medicinskt problem utan ett organisatoriskt och ekonomiskt. Det blir med andra

Genom mina sociala

Social — och litterär terapi

Efter ett flitigt studium av modern litteratur har jag åtminstone kommit till klarhet på en punkt. De flesta människor gå omkring och känna sig missförstådda här i livet. Detta är sannerligen en rätt dystert slutsats. Läser man biografier över berömda män — och några kvinnor — blir man ytterligare stärkt i denna uppfattning. Här åsyftas närmast dem som "slagit igenom", dragits in i rubrikernas och ljusreklamernas feberheta trafikstråk — och lämnat oss vanliga dödliga kvar på trottoarkanten i vår vardagliga lunk.

Genom *fattigdom*, lidande och mörker och andra vedervärdigheter med misstroendets och livsångestens eldtungor girigt slickande kring de känsliga hjärtesträngarna slog de sig fram till solen, delade med sig av sin *rikedom* till oss andra — och blevo berömda. Ibland får man faktiskt den uppfattningen, att man måste ställa till ett litet helvete för människorna, om de skola utvecklas i rätt riktning — enligt många biografi- och berömda-män-porträtt-tecknare.

Vi så kallade socialvårdare ha litet svårt att förstå denna utveckling. Vi försöker tillsätta en kurator här och var, där bekymren och plågorna hopat sig som värst, för att reda upp det värsta trasslet. Socialvårdsbyråer upprättas som ljuvliga oaser i livsångestens, neurosernas och den kalla verklighetens värld för att ge människorna litet hjälp och vägledning. Vi äro krassa materialister som arbeta fram bostadsrabatter, folkpensioner med tresiffriga tal och barnbidrag åt tiobarnsfamiljerna i Norrbotten — en materialistisk grundval för människornas välfärd och trevnad. Men från den litterära parnassen tränger livsångestens och det

ord fråga om, om man kan ordna en helt individuell mathållning.

Redigören Harry Adenby och Ny Nord's Förlag hade gjort Nils Öst och dem han vill nå med sin bok en tjänst, om de hade kunnat något moderera hans sanatorieskräck och hans dietfanatism.

Ett ganska betydande avsnitt ur boken upptar pressreferat av "fallet Nisse Öst". Det är ett sympatiskt drag i boken, att man där givit plats även åt kritiska röster. Läsarna av Nils Östs bok ber jag få rekommendera att med uppmärksamhet läsa dr Gustaf Myhrmans inlägg som återfinnes på sidan 85.

Stockholm den 16 september 1947.

Gösta Widström.
leg. läk.

andliga armodets klagotoner. Det hjälper inte med våra stabila, statssubventionerade och ljudisolerade folkbostäder. Den 40-talistiska klagosymfonin tränger igenom de tjockaste folkhemsväggar.

Människorna bli tydligen mer och mer olyckliga — författarna mest förstås. Jag undrar ibland om inte våra sociala åtgärder verka som fula, misspyrdande plåsterlappar och te sig tämligen misslyckade.

Världen är vrång, och ondskan uppträder i de mest underliga former. Livets fiender stå på lur med gifter, atombomber och ett helt skräckkabinett med utstuderade förstörelseverktyg bakom sina mörka draperier. En skribent, som har mycket större insikter än jag i dessa allvarliga problem, har katalogiserat dem enkelt och träffande. Livets fiender äro: *kriget*, *rusdryckerna* och *den kollektiva dumheten*. Avskaffa vi dessa tre onda ting kommer världen och människorna att tillfriskna mycket snabbt. Men hur skall själva avskaffandet gå till? Vi måste hitta en melodi till att börja med. Socialvården är kanske för hjälpsam, snäll och materialistisk. Diktarnas bidrag till världsförbättringen äro ångestfulla, trasiga och hopplösa. Mellan dessa ytterligheter står människorna och undra hur de skall bygga upp sin materiella och andliga styrka så att det blir harmoni i samspelet...

Jag vänder beslutsamt ryggen åt både 40-talistiska diktare och materialistiska socialvårdare, går till urkunderna och hittar följande citat, hämtat från en av gamla tiders kinesiska visa författare (Tseng Ts'an):

"I gamla tider brukade de som önskade göra sina dygder kända inför världen, först bringa ordning i sitt land. De som önskade bringa ordning i sitt land, brukade först skapa goda förhållanden inom sin familj. De som önskade skapa goda förhållanden inom sin familj, brukade först förbättra sitt eget jag. De som önskade förbättra sitt eget jag, brukade först rätta felen i sitt eget hjärta. De som önskade rätta felen i sitt eget hjärta, brukade först göra sin vilja sann och uppriktig. De som önskade göra sin vilja sann och uppriktig, brukade först förvärva sig kunskaper och de förvärvade sig kunskaper genom att studera materien.

När materien studerats, då förvärvas kunskaper. När kunskaper har förvärvats, då blir viljan uppriktig. När viljan blir uppriktig, då rättas felen i hjärtat. När felen i hjärtat rättats, då förbättras jaget. När jaget förbättras, då existerar den rätta gemenskapen inom familjen. När den rätta gemenskapen existerar inom familjen, då är landet i god ordning. När länderna är i god ordning, då är det fred i världen".

Rätt återgivet ur Graham Howes "Vårt dolda själsliv" intygar

Ting.

Sågade och hyvlade trävaror
Byggnadsplattor
Brännved av alla sorter
Kol och Koks

Uppsala läns skogsägareförening u. p. a.

Telefon namnanrop "Skogsägareföreningen"

Det nära och det fjärran

Novell av
Gustaf Rune Eriks

De satt bredvid varandra vid ett av de många borden i vinrestaurangen. Just nu satt de tysta och såg ut över lokalen. De satt och lyssnade på musiken. Det var violin, violoncell och piano, och trion spelade nu "Melodi i F" av Rubinstein. De tyckte båda att det var ett vackert stycke. Framför de stora fönstren var breda, tjocka gardiner fördragna, de stängde septemberkvällen ute, man kunde inte se hur sensommaren gled över i tidig höst med duggregn och gulnade löv och lätt blåst utifrån det mörka vattnet. Klockan var tio minuter över tio. På bordet framför dem stod en flaska rött, halvsött vin och två halvfyllda glas. Lampluset bröt sig i vinet, bildade blekröda, ringformade fläckar på duken. Hon satte handen över några av fläckarna och då darrade de mot hennes hud.

— Det är som på sommarn, sade hon. Som när man ligger i skuggan och solen bryter igenom trädkronorna och dansar över gräset.

— Det är inte samma färg, sade han. Då blir det vitgula fläckar och dom där är ju skära.

— Ja, men i alla fall . . ., sade hon och tystnade.

Vad det är skönt att sitta så här och bara vila, tänkte hon, att sitta stilla och dricka lite vin och titta sig omkring och prata lite. Vad det är skönt att sitta här tillsammans med dig och veta att man älskar . . .

— Vi skulle resa nästans långt bort, sade han, till Paris, till exempel. Tänk att få gå omkring där och höra andra språk jämt, att få se nya ansikten, att slippa den här vardagen och alla dom här idiottyperna. Tänk dej det — att slippa allt det vanliga!

Han talade högre och ivrigare nu, blicken svartnade i hans unga ansikte: han såg bortåt, igenom. De lyfte glasen och drack. Det var mer än hälften kvar i flaskan.

Varför talar han alltid så där? tänkte hon. Varför vill han fly? Varför räcker jag inte för honom? Varför kan han inte vila och vara trygg hos mig, i det närvarande? Varför är han alltid någon annanstans, varför är han alltid rolös? Vad är det han söker? Vet han vad han söker?

— Man lever som en sköldpadda i ett akvarium, sade han.

Jag hade en sån en gång när jag var grabb. Det var en liten grön vattensköldpadda. Den simmade omkring bland fiskarna ibland, men mestadels låg den stilla och halvsov. Den vantrivdes nog. Jag undrar om den längtade till nån flod i Sydamerika eller Afrika . . .

— Dog den? frågade hon.

Han skakade på huvudet och såg ner i bordet.

— Neej, jag tror inte det, sade han. Jag bytte bort den mot en trave Buffalo Bill-böcker. Jag vet inte vad det blev av den sen — den andra grabben flyttade från stan .

Han fyllde glasen. Musiken tog paus. Hon satt och såg på honom. Hans ansikte var spänt. Känner han sig verkligen som en sköldpadda i ett akvarium? tänkte hon. Känner han sig fången, vanmäktig? Jag är lika mycket fången som han, men jag känner inte alls så. Jag har ingen lust att resa, jag tycker om att bo här, jag vill vara tillsammans med honom här — jag behöver inga andra platser, inga andra människor.

Hon kände sig moderlig gentemot honom. Hon var ett år äldre än han.

— Skål, sade han. Vi dricker för uppbrottet!

Hon höjde sitt glas och log mot honom.

Älskar han mig? tänkte hon. Älskar han mig som jag älskar honom? Eller ser han mig bara som en oas att vila i mitt i allt det han inte uthärdar? Nej, det är inte så. Jag vet att han älskar mig, att han behöver mig. Men han vet inte om det riktigt än, han vill inte erkänna det, han vill inte känna sig bunden. Han protesterar alltid mot allting som på något sätt vill begränsa hans frihet. Och ändå bär han hela tiden begränsningen i sitt eget jag. Det är väl därför han protesterar så starkt . . .

— Jag skulle vilja resa runt hela klotet med dej, sade han, bara resa och se nya länder och nya människor. Skulle du inte tycka att det vore fint, va?

— Joo, visst skulle jag det, sade hon och försökte se förtjust ut.

Hon led av att hon inte kunde visa upp den entusiasm som han letade efter i hennes ansikte, att hon inte kunde skänka honom illusionen av att hon längtade efter detsamma som han.

Han tycker att jag inte "förstår" honom, tänkte hon, men längst inne känner han att jag förstår honom bättre än någon annan, att jag vet mer om honom än någon annan vet. Han kan inte vara utan mig, han kommer alltid tillbaka, han behöver mig.

Hon bar denna kunskap som en vilande trygghet inom sig, som en lugn durton.

— Blir du inte rasande ibland när du ser all dumhet omkring dej? sade han. Alla meningslösa upprepningar? Allt stillastående?

— Lite grann, sade hon. Men jag bryr mej inte om det — det är bättre att låtsas som ingenting, då lider man mindre.

— Jag står inte ut, sade han. Jag orkar inte med det där ständiga tjetet om samma banala saker. Du skulle vara på kontoret en dag och höra!

De drack åter av vinet.

Varför kan han inte vara lugn som jag? tänkte hon. Varför kan han aldrig vila. Varför ska han alltid hetsa upp sig själv och förstöra alla stämningar? Men han är så ung, bara tjugofyra år — han kommer att bli annorlunda längre fram. Jag kan vänta. Han kommer att förändras.

— Om man hade pengar . . ., sade han. Om man inte vore så maktlös . . . Tänk att få ge sej iväg från alltihop! Bara sticka och inte komma tillbaka förrän man själv vill det! Att bryta sej ur bara! Att skratta åt alltihop!

Du är två, tänkte hon. Innanför upprorsmannen är du en pojke som vill vila hos modern, hos mig. En gång — snart — kommer du att bli vuxen, att bli man. Jag älskar dig som pojke, men jag kommer att älska dig mera som man. Om du visste hur mycket jag förstår av dig skulle du bli irriterad och försöka lämna mig och därför säger jag ingenting. Du skulle känna dig genomskådad och sårad. Jag säger ingenting därför att jag älskar dig och vill behålla dig. Jag är den klokare av oss två, men det ska du aldrig få veta . . .

De satt där vid bordet, med ryggarna mot väggen, och såg de många människorna vid de många borden. Servitriserna skyndade smidigt omkring med nya flaskor, nya supéretter. Det kom nya gäster, det var nästan fullsatt nu. Musikerna spelade en wienervals. Och utanför de tunga gardinerna fanns staden och mörkret och den begynnande hösten.

Hon satt och såg på alltsammans och kände en kylig fläkt svepa genom jaget, hennes lugn svek henne för en stund. Hon tog en klunk vin och tänkte på den bakomliggande sommaren, på deras gemensamma semester i skärgården. Och då steg åter glädjen i henne. Å, vad hon hade känt sig härligt ung! De hade skrattat och lekt som barnungar . . . Hon hade glatt sig åt hans unga, fasta kropp och i hans blick hade hon sett något av den frihet som hon visste att han sökte . . .

Han hällde upp resten av vinet. De såg på varann och log.

— Du är sällan glad nu för tiden, sade hon. Varför är du så ledsen?

— Jag vet inte, sade han. Det är väl för att jag vantrivs, för att jag är bunden vid ett jobb som jag avskyr. Det där hänger alltid över mej — jag kan inte komma ifrån det riktigt nån gång. Om jag fick ge mej iväg från den här stan så skulle allting bli annorlunda — då skulle jag kunna leva, då skulle jag bli mej själv.

— Då är det bara pengar du behöver då? sade hon.

Han nickade.

— Just det, sade han. Jag får börja spela på lotteri — det är nog enda chansen.

Hon såg in i hans ögon. Pupillerna var mycket mörka.

— Du får leta reda på nån kvinna som har mycket pengar och gifta dej med henne, sade hon. Det är också ett sätt.

Han ruskade på huvudet, log.

— Det är dej jag vill ha, sade han. Ska jag gifta mej så blir det med dej.

Hon var inte säker på det. Om han lärde känna någon ung kvinna som han tyckte någorlunda bra om och som hade pengar, så skulle han nog fara bort med henne, tänkte hon. Eller skulle han inte det? Hon hade aldrig tänkt på den möjligheten tidigare och hon tog den egentligen inte på allvar nu. Han behöver mig, tänkte hon, han kommer inte att lämna mig.

Vinet var urdrucket. De satt kvar ett tag innan de betalade och reste sig från bordet.

När de kom ut på gatan hade duggregnet slutat. Över asfalten och i rännstenarna låg våta, gula löv. Luften var klar och lite kylig. Violettt neonljus låg och darrade på vattenytan i viken. Det susade höstligt i trädkronorna och en spårvagn slamrade tungt förbi.

— Snart är det riktig höst, sade hon.

— Och sen blir det vinter och sen vår och sen sommar igen, sade han.

— Nu är du dum, sade hon.

— Neejdå, sade han. När man talar om sanningen är man inte dum.

De gick tysta vidare. Hon märkte att han gick och såg ner i trottoaren och hon märkte att hösten speglade sig i hans blick. Hon kände smärtan över avståndet mellan dem. Varför kunde hon inte räcka till för honom på samma sätt som han räckte till för henne? Varför var han alltid otillfredsställd, missnöjd, med undantag för de gånger då de var mycket nära varann? Hur länge skulle det dröja tills han blev lika vuxen som hon? Hur länge till skulle han vara yngling och hon moder? Hur länge skulle han dröja kvar i sina ofruktbara pojkfantasier? Skulle han inte snart växa upp i nivå med henne, så att de kunde mötas som man och kvinna inte bara i fysisk mening? Varför förstörde han det närvarande genom att sätta det ouppnåeliga som mål för sina önskningar, för sitt flyktbehov? Hon visste ju att han så småningom måste ge upp, att han till slut skulle nödgas svälja den beska drycken. Hon visste ju att han aldrig skulle resa långt bort. Hon visste ju att när all hans längtan värt färdig i honom, så skulle han förstå och bli lugn hos henne.

Men det sade hon inte till honom då de gick där längs den lyktljusa gatan i den blå höstkvällen. Hon sade det inte, fast hon ville att han skulle förstå allt det där nu, fast hon ville att han skulle smälta in hennes kunskap i sitt jag och se mot sin framtid utan fruktan och hat. Hon visste att hon aldrig skulle komma att säga det till honom. Hon visste att hon var dömd till att vänta.

Lappgubbens Liniment

En god hjälp mot värk. Lagligen skyddat. 2:75 per flaska, 2 flaskor portofritt.

Tekniska Fabriken JAHO
UMEÅ

Tel. 23 54

Ove Ekelund:

MINNS INTE

En man vandrar genom det soliga sommarlandskapet. Han är klädd i vita kläder, och i handen håller han en vit tropikhjälm. Hans hår är blåsvart, bakåtstruket, starkt briljantinerat. En nästan sydlandskt yppig grönska hänger i den vindstilla förmiddagsluften slak på sina grenar.

Mannen visslar muntert där han går på vägen. Plötsligt stannar han, ser upp mot den vita, slottsliknande villan högst på berget. Bakom en vitrappad terrassmur, höljd i röda rosor, står en kvinna. Hon är ung och vacker. Hon lutar sig framåt över muren, vinkar med den smala, vita handen.

Mannen vinkar också. Hans öppna, uppåtvända ansikte badas av det strömmande solljuset, och nu ler han — liksom på en film — med nästan pinsamt regelbunda, vita tänder.

Är det en film?

Nej, ty nu ropar kvinnan, och det hon ropar blir en text, som svär mot bilden såsom sådan: de filmvackra människorna, den yppiga högsommargrönskan, solskenet, den vita villan högst på berget, terrassens vita mur med sina tusen röda, röda rosor. Hon ropar:

— Tutty lilla! Glöm inte ingefäran!

Mannen nickar. Långsamt vandrar han vidare.

— Ingefäran! tänker han. Naturligtvis — den får jag inte glömma —.

Därpå tänker han inte något särskilt, ty han är fylld av sommarens höga stillhet. Han går och går. Luften värmedallrar mellan trädens raka stammar. Fåglarna sova. Men långt borta hörs det skramlande ljudet av en vagn, som rullar, och en skällko pinglar.

Mannen går vidare. Han ser på sina vita skor, som redan gränat i det fina landsvägsdammet. Och nu tänker han verkligen något — han tänker, att här skulle det behövas vatten för att binda dammet.

— Vatten! tänker han vidare. En iskall drink! Ett bad! Hoppa på huvudet — och simma ut — och ligga där och bara flyta, flyta.

Byn kommer honom allt närmare — tycker han — ty själv går han ju mycket långsamt. Han går längs järnvägslinjen. Nu skall han bara genom tunneln under rälsen, som likt blanka,

hala ormar rinner fram där uppe. Så står han mitt i byn, där han skall hämta post — och köpa vin — och tidningar — och ingefära.

Men vägen kröker sig i s-form genom tunneln, och när en bil nu plötsligt tutar på den andra sidan — så grips mannen av en sällsam fasa. Förvirrad står han där i tunnelns svaga skugga. Bilens släckta lyktögon stirra emot honom — han tvekar, tar ett hopp åt sidan. Hoppar åt fel sida, får en våldsamt törn för bröstet, slungas mot tunnelväggen.

Det är bagarbilen, som kör ut med brödet. Vid ratten sitter bagarns unga dotter, bararmad och barhuvad, brun och rund i hullet som sin pappas bullar. Hon skelar och vindar i förskräckelsen, bromsar in vagnen, hoppas av och skriker:

— Direktörn! Direktörn! Så sant jag lever — men jag rådde inte för'et!

Direktören andas tungt. Han är så blek, han lutar sig mot tunnelväggen. Men han pressar fram ett litet matt leende och gör en hastig rörelse, som skall betyda:

— Nej, nej — naturligtvis! — det var mitt eget fel, jag hoppade åt galen sida.

Och han upprepar rörelsen.

— Kör vidare! menar han. Det gick ju bra. Se själv! Jag är ju inte skadad!

Men det säger han inte. Han ruskar av sig episoden, går fram till stationen, sätter sig på en soffa, sitter där och glör.

Det spränger i hans huvud.

— Jag blev ju inte skadad! mumlar han och nickar därvid flera gånger tankfullt.

Skadad? tillägger han hastigt. När? Och hur?

Nej, nej — det minns han inte mera. Det var visst något, som han skulle köpa eller söka skaffa — Men vad? Det har han redan glömt. Likgiltigt alltså. Onödigt att grubbla!

Köpa eller söka skaffa? Åt vem?

— Jag är ju ensam, tänker han. Eller har jag kanske en hustru — har jag några barn — som väntar på det där jag skulle köpa eller söka skaffa?

Nej, det kan han inte minnas. Han skakar på huvudet.

Men här rinner alltså blanka, hala rälsen fram — här löper vägen ut i vida världen.

Han har pengar i plånboken, ser han — flera, flera tusen — och passet ligger där.

Resa? Varför inte? Det är så många andra, som skall resa.

Människor med väskor i händerna trängas omkring honom. Några hälsa, och han hälsar tillbaka — förvånad, störd i sina djupa tankar.

Känner han dessa människor? Det vet han inte, han kan inte minnas —

Utan biljett men med den vita tropikhjälmen i handen stiger han upp på tåget.

Och långsamt börja vagnarna att rulla, rulla, rulla—

Men bakom en vit terrassmur, höljd i röda rosor, står en kvinna. Hon är ung och vacker. Hon lutar sig framåt över muren, spejar nedåt vägen.

— Tutty! ropar hon oroligt. Tutty! Tutty! Tutty!

II.

Direktören slår samman sina långa, magra händer. Han harklar sig och säger:

— Faktum kvarstår. Räkningen för den sista månadens rum och vivre kan ni inte likvidera! Varför? — frågar jag. Därför — svarar ni — att det är slut på era pengar. Nåväl — som en förklaring duger detta svar, men någon ursäkt är det alltså inte. En bara allt för enkel utväg finns — låta polisen sköta om finalen. Men herregud! — det gör ju inte saken bättre! Dessutom — som erfaren hotellman drar jag mig i det allra längsta för polisens bistånd. Ty sådant sipprar alltid ut och — kort sagt — nåja: mina gästers nerver! Hör på! I tre månader har jag haft nöjet och äran att räkna er som en av etablissemangets noblaste och — vad den rent ekonomiska sidan av saken angår — allra bästa gäster. Ni har betalt punktligt, varit flott och rundhänt. Aldrig klagat. Å andra sidan heller aldrig givit hotellets ledning den ringaste anledning till missnöje, bekymmer eller oro. Oro — nåja, oro — Det namn ni uppgav verkade — fingerat. Er hemort i ett litet land — för oss så gott som okänt — nåja: schwamm darüber! Titeln rentier lugnade däremot våra eventuella farhågor — föranledda av den tämligen misstänkta omständigheten att ni gjorde er entré i hotellet utan bagage och iförd en vit linnekostym med tillhörande tropikhjälm. Ty er första åtgärd blev att skaffa er bagage — jämte en för olika situationer rikt sorterad och — tillåt mig säga det — utsökt garderob! Kort sagt: ni blev en mycket älskad gäst, herr — mister nåja: schwamm darüber! Ni trivdes och vi trivdes med er. Ni var så tyst och stilla — en gentleman i varje tum, herr — mister — nåja: schwamm darüber! Men faktum kvarstår — ni kan inte likvidera! Nu har jag frågat er om ni kan skaffa dessa pengar. Nej, har ni svarat — dessa pengar kan jag inte skaffa! Men ni söker ett arbete, ni vill börja om från början, bli något, förtjäna ert uppehälle, betala oss vad ni är skyldig — Nåväl — ni har min sympati. Ni är den man jag söker. Jag kan erbjuda er platsen som förste våningskypare — en lika eftersökt som krävande och följaktligen smickrande förtrondepost — med lön av — nåja! — lönen måste naturligtvis att börja med gå i avräkning på vårt tillgodahavande. Ni har själv förklarat er villig att acceptera varje hederligt erbjudande, och utan att sära er anser jag mig därför kunna fråga: vill ni ha platsen eller vill ni inte ha den?

Mannen på andra sidan skrivbordet reser sig ur stolen. Bugande mumlar han:

— Jag tackar er, herr direktör!

Direktören smackar.

— Utmärkt! säger han. Ni börjar genast! Hovmästaren, herr Cosenvängel, kommer att sätta er in i göromålen och — om ni inte har något emot det — ge er ett annat namn —

Mannens ögon rundas.

— Ett namn? undrar han. Ett annat namn?

— Ja, svarar direktören, en aning otåligt. Det där ni skrev i boken duger inte. En förste våningskypare på Grand Hôtel Excelsior kan inte heta så. Herr Cosenvängel kommer — kommer — hahaha! — att döpa om er — för den händelse ni inte själv — mot all förmodan — har något riktigt piggt och passande att förstå —

Mannen letar i sitt minne. Han rynkar pannan, höjer ögonbrynen.

— Pi-pi-piggt! stammar han. Pa-pa-passande, herr direktör! Jo, vänta — man — någon — jag minns det inte riktigt — kallade mig en gång t-t-t-t —

— T-t-t-t! småler direktören.

— Nej, nej, herr direktör! Jag menar tu-tu-tu-tu —

Direktören skakar på sitt kala huvud.

— Tu-tu-tu-tu! Ni är väl inte någon bil, herr — mister — nåja: schwamm darüber!

Mannen gör en kraftansträngning. Han knyter nävarna. Kallsvetten pärlar under det blåsvarta hårfästet. Äntligen får han fram det:

— Tu-tu-Tutty!

Utmattad — tillintetgjord — sjunker han ned i stolen.

Direktören smakar på ordet liksom på en drink i baren.

— Tutty! myser han. Utmärkt! Förträffligt! Verkligen alldeles utmärkt! Tutty! Tutty! Det låter mycket piggt — och lagom familjärt — och trevligt — En våningskypare kommer i den intimaste kontakt med etablissemangets gäster. Hans namn skall klinga som en signatur, ett smeknamn! Tutty! Storartat! Storartat! Den här vägen! Hovmästaren, herr Cosenvängel, kommer att sätta er in i göromålen. Tutty! Brillant! Förträffligt, på min ära!

III.

Ers excellen, det är serverat i salongen!

Excellensen nickar.

— Utmärkt, Tutty! Hör — det var så sant! — ge mig en aning ingefära till melonen!

Tutty svarar inte.

— Ingefära! tänker han, och i hans hjärna liksom bränner ordet. Det bänder och hugger, det växer till ett berg av tusen tysta förebråelser. Det hotar att krossa honom. Nu minns han något, ser han något. Han ser en villa högst på berget. Han ser en mur — en vitrappad terrassmur, höljd i röda rosor. Och bakom denna mur ser han en ung och vacker kvinna. Nu lutar hon sig framåt över muren, vinkar med den smala, vita handen.

— Tutty! ropar hon. Glöm inte ingefäran!

Excellensen vänder sig i stolen.

— Hörde ni, Tutty? säger han. En aning ingefära till melonen! Tutty slår ihop klackarna. Han mumlar:

— Ja, ers excellens! En aning ingefära till melonen —

Som en drucken raglar Tutty genom korridoren. Han möter direktören.

— Vad är det med er? ropar han. Ni raglar — har ni druckit, Tutty? Tutty är vit i ansiktet.

— Jag måste resa! säger han. Nej, jag är inte drucken — men jag måste resa! Det har hänt mig något — å! — något förfärligt! — det — det var något, som jag skulle köpa eller söka skaffa —

Direktören slår ut med sina långa, magra händer.

— Resa, resa — Nåja — som ni vill! Jag kan ju inte — mot

JAG VILLE SJUNGA

Jag ville sjunga
om alla sorgsna,
trötta och betungade.
Ja, om allt lidande
ville jag sjunga

Men min stämma
var inte körstämd.

Min sång begabbades
... Stämman tystades!

Men lyss' någon gång
när körerna slumra
Hör — natten nynnär
melodin till min sång

HENRY GRANLUND.

er vilja — tvinga er att stanna! Men, Tutty, jag kommer att sakna er — alla här inom hotellet komma att sakna er —

Hans röst darrar.

— Tutty! Ni är oersättlig! Ni är min bästa tjänare! En gentleman i varje tum! För fyra år sen kom ni till hotellet —

Tutty slår händerna för ansiktet.

— För fyra år sen! skriker han. Nej, det är inte sant! Jag kom i förrgår — kom i förra veckan! Hjälp mig, herr direktör! Å, var så snäll och hjälp mig — säg så här: i förra veckan kom ni till hotellet!

Direktören skakar på huvudet.

— Ni yrar — ni har feber, Tutty! För fyra år sen kom ni till hotellet — Förklara er! Varför vill ni resa?

En klocka ringer gällt, ringer i ett — otåligt, ursinnigt — ringer, ringer, ringer —

Det är excellensen, säger Tutty — plötsligt stilla. Han vill — han vill — han vill ha ingefära till melonen —

Så suckar han.

— Farväl, herr direktör! Jag måste resa? Måste skynda mig att packa!

IV.

På vägen, mitt i det strömmande solskenet, står en man och väntar. Han väntar att någon skall visa sig däruppe i den vita villan högst på berget. Han står med hatten i handen och rocken över armen. Hans hår är gråsprängt, bakåtstruket, starkt briljantinerat.

Luftens värme dallrar mellan trädens raka stammar. Fåglarna sova. Men långt borta hörs det skramlande ljudet av en vagn, som rullar, och en skällko pinglar.

Nedanför villan, lalom en vitrapad terrassmur, höljd i röda rosor, går en kvinna. Hon är ung och vacker.

Vid hennes sida går en man — smärt, ljushårig, spänstig som en pojke. Nu stanna båda. Deras läppar mötas. Som duvor kyssa de varandra medan rosorna dofta.

Är det en film?

Mannen, som stått och väntat, suckar djupt. Han vet det inte.

— Kanske, tänker han. Men i så fall kunde det ha blivit ett helt annat slut på den, om excellensen — eller någon annan gäst — sagt till om ingefära bara för ett år sen —

AKTIEBOLAGET
ÅTVIDABERGS
INDUSTRIER

I den mån det är möjligt

tillverka vi fortfarande goda kvaliteter i

TYGER och FILTER

Efterfråga därför hos Eder leverantör

MATFORS YLLEFABRIKS AB:s

MATFORS

TILLVERKNINGAR

LAVES HERREKIPERING

Inneh. Lave Fjellner

Tel. 1504 HÄSSLEHOLM Tel. 1504

Rekommenderas

BOMMERSVIKS-KURSEN 1947

FÖRB. ORDF. SIGFRID
JONSSON TALADE
OM RIKSDAGEN...

MITTBILDERNA VISA:
SKOLAN FRÅN SJÖSIDAN,
RASTDISKUSSJON MED
HILDING STÅHL SOM

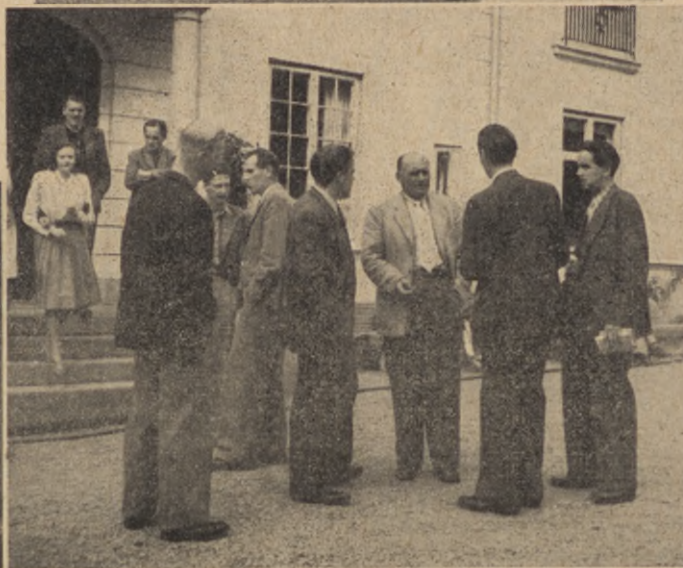
OCH FÖRB. KASSÖR
EINAR HILLER
OM EKONOMI.

CENTRALFIGUR OCH
YTTERLIGARE EN
GRUPP KURSDELTAGARE
UNDER EN 10-MIN. RAST.

SYSSLOMAN EINAR LIND
(VID BILEN) OCH GUNNAR
ELVERFORS - GÖTEBORGARE

KURATOR MARGIT CEDER-
LUND, VISBY OCH GOTTHARD
WESTIN, HÄRNÖSAND.

LARS-OLOF NILSSON SOM
ORDF. OCH GERTRUD JOHAN-
SON, SE KR. - VARBERGARE.

RIKSOMB.MAN HAMMARBERG,
ASS. BERGSTRÖM OCH INSP.
ROLAND ERIKSSON. TALARE.

Grottan

Falckholm

Av Erik Asklund.

Ett par smågrabbar ropade på mig när jag kom från cigarraffären efter att ha köpt cigaretter och tidningar.

— Farbror, ropade de i munnen på varandra, kom och hjälp oss! Allan sitter instängd i trumman. Vi kan inte få opp luckan.

Trumman? Luckan? funderade jag, medan jag följde dem ner till parken. Det var små glin på sju-åtta år, nyss utsläppta i jullovet's frihet. De hade väl haft något skoj för sig och nu hade en av dem råkat illa ut.

Jag kände mig ganska farbroderlig och vuxen när jag travade bredvid dem, medan de ivrigt beskrev sin kamrats situation. Han hade öppnat luckan till trumman, så hade luckan slagit igen, och nu satt grabben instängd.

Nu kom jag, en stor, fullvuxen människa, till deras hjälp.

*

Vi kom ut på berget, en avsats över Söder Mälarstrands förlängning alldeles ovanför färjläget vid Varvgatan. Det var en fin utsikt därifrån. Riddarfjärden låg blygrå under dimman. Från varvet hördes nithammare och släggor. Ett par gatuarbetare var sysselsatta med att lägga ut den nya kloakledningen utefter kajkanten. Bakom oss reste sig de höga husen med glittrande julstjärnor i varje fönster. På en balkong såg jag de första julgranarna stå lutade, gröna och friska, och genom ett öppet fönster hördes en grammofon: Stilla natt, heliga natt... Det var någon som provade julklappsskivan till sin religiösa moster.

Grabbarna pekade.

— Därunder e han!

Jag böjde mig ned och tittade. Det var som en stor fyrkantig grop i berget, ett slags stengrav, med en trälucka över. Den instängde hamrade med nävarna mot luckan.

— Släpp ut mej!

Han trodde väl grabbarna stängt in honom på skoj. Vilket de kanske också gjort; vad vet jag.

— Du blir befriad, skrek plötsligt den minste av grabbarna. Vi har en farbror med oss.

Jag kände deras ivriga blickar på mig, medan jag böjde mig ned och grep tag i luckans kant. Men den satt ohjälpligt fast. Då märkte jag att ett slags järnrör, fäst med krampor i berget, gick ner i vinkel över luckan. Det tjänstgjorde som gångjärn.

Jag gick över till andra sidan, körde fingrarna under kanten och sög i. Grabbarna tystnade. De följde spänt mina försök att lyfta upp luckan. Den var stor och tung. Jag fick ta i flera gånger innan jag kunde rubba den. Den låg nersänkt mellan kanterna och hade väl svällt av vätan. Ett ryck, så lossnade den och jag lyfte upp luckan. Grabbarna skrek av förtjusning. En liten kille stack upp sitt bleka ansikte, men då han fick se mig, skrattade han modigt för att inte visa sin rädsla och hoppade kvickt upp ur gropan.

— Var e rättan, frågade den lilla grabben.

Jag tittade ner i hålet. Där låg en död rättan. Hade grabben varit instängd med rättan hela tiden? Levde rättan när luckan slog igen om honom? Trampade han ihjäl den där nere i det mörka hålet?

Jag ville inte fråga. Grabbarna strök artigt av sig mössorna och tackade. Sedan stormade de utför berget under vilda rop.

Jag blev stående och såg ner i hålet. Det var som en uthuggen grav, med slät cementbotten, fylld av jord, smutsigt vatten, vissna löv. Kanske den fick tjänstgöra som ett slags uppsamlingshål för regnvattnet från parken.

Jag gick fram till bergets kant och tittade ner. Med ens föll nuets verklighet undan och jag såg tjugofem år tillbaka i tiden och mindes Grottan. Den låg ju här, alldeles under mina fötter, fast den nu var en rund parköppning under berget med höga träd och risiga buskar. Stengraven hade från början varit den hemliga utgångsöppningen i grottans tak som vi pojkar för så många år sedan förgäves letat efter. Nu var den igenmurad och grottan sprängd. Och först nu, så många år efteråt, skulle jag få lösningen på ett gammalt mysterium.

*

Det hände en gång för många, många år sedan. Två av fångarna hade rymt från det närbelägna fängelset på Långholmen. Vaktkonstaplar med skarpladdade gevär posterade vid de båda broarna, som ledde över Pårsundet till ön. Vi smågrabbar levde rövare på Långholmen på den tiden. Det var en vinterkväll strax före jul. Vi såg lyktor lysa mellan träden och hörde höga rop. Ett par fångkonstaplar föste oss framför sig, medan de frågade ut oss om vi sett någon av rymlingarna. Vi gick stela av spänning och skräck, kunde knappast svara på fångvaktarnas frågor. Vi hade inte sett någon, inte hört något. Men nu tittade vi oss omkring åt alla håll, medan vi föstes över till andra sidan Pårsundet. Där stannade vi på behörigt avstånd vid varvsbron och såg de utställda vakterna vanka av och an med sina revolverhölster vid bältet.

Några nyfikna stod samlade kring dem. En av dem frågade:

— Skjuter ni skarpt om ni får se dom?

— Vi skjuter varningsskott först, sade fångkonstapeln. Om de då inte stannar, så skjuter vi dom i benen.

Vi ryste. Bleka och tysta stod vi där i vintermörkret och spanade in mellan träden kring Pårsundets stränder. Långt bortifrån ljöd en dov, malande ton. Det var stadens avlägsna buller. Gult lyktljus glimmade utefter kajerna. Så hördes ett skarpt jämrande ljud. Vi stelnade till. Men det var bara varvsvisslan som blåste. Strax därefter hördes smattret av klackar på den frusna bron. Varvsarbetarna gick hem. De försvann i mörk klunga över den vita snön, som glänste i lyktskenets ljuscirklar.

Vi väntade länge. Ingenting hände.

*

Då tog Jompa mig i armen.

— Grottan, viskade han.

Jag kände som en klump i bröstet, darrade av spänning. Naturligtvis var de gömda i grottan. Fanns det över huvud taget ett bättre gömställe så här nära fängelset? Fångarna hade naturligtvis jumpat på isflaken över Pårsundet och sedan gömt sig i grottan.

Att ingen av fångvaktarna gick dit och letade. Skulle vi säga till dem? Det var längesedan vi hållit till i grottan. Vi brukade bara vara där på somrarna, de ljusa vårkvällarna med en solskenet lyste. Den var mörk, hemlighetsfull, kall och fuktig. Regnvattnet sipprade och viskade inne i sprickorna, och våra röster lät så dova och ekande i dess mörka inre.

Jompa drog mig med sig.

— Kom, viskade han. Vi säger inget.

Vad menade han? Inbillade han sig att vi ensamma skulle ta fast rymlingarna? Kanske få belöning för det.

Jag hann inte klart göra reda för mig hans verkliga avsikt förrän han började springa framåt vägen. Jag sprang efter. De andra grabbarna stod kvar, deras blickar hängde vid fångvaktaren och hans revolverhölster. De ville se honom skjuta, de ville uppleva den spännande jaktens drama.

Jompa stannade. Vi stod framför grottans mynning. Det var mörkt. Skenet från den närmaste lyktan nådde inte fram. Plötsligt grep Jompa mig i armen och pekade.

— Titta, sa han.

Han pekade ner mot snön, som var grå och kram, för det var töväder. Nere i snön syntes djupa, mörka hål. Jag kände skräcken igen. Fotsår! Fångarna fanns naturligtvis i grottan. Hur skulle vi göra? Rusa tillbaka och meddela fångvaktaren. Men då kunde ju fångarna fly under tiden. Nu hade vi dem instängda i grottan. Skulle Jompa stanna kvar och vakta dem, medan jag sprang efter fångkonstapeln. Det vågade han inte. Och inte jag heller.

Men tillsammans smög vi framåt. Vi höll varandras händer och satte fötterna försiktigt i den krama våta snön. Våra spår var så små och yngliga bredvid de andra stora.

Vi kom fram till öppningen. Spåren ledde tydligt dit in. Plötsligt hördes ett svagt buller. Det lät som steg. Och röster. Jag var färdig att vända om och rusa iväg, men Jompa knep mig i armen. Nu hördes ett sprakande ljud, en tändsticka flammade upp och vi såg lågan belysa ett blekt skäggigt ansikte.

Det blev för mycket för oss. Jag gav till ett tjut, Jompa skrek som besatt och så rusade vi tillbaka till klungan av nyfikna och fångvaktaren, som inte kunde lämna sin plats och misstroget åhörde våra målande beskrivningar.

— Det är nog Kalle Vånster, sade han. Han brukar hålla till där.

En stund därefter uppenbarade sig en polis och i hans sällskap vågade vi oss tillbaka. Han hade en ficklampa som han lyste med. Spåren i snön stod kvar. De förde rakt in i grottan. Inga andra spår fanns, överallt annars var snötäckett vitt och örört som ett oskrivet blad.

Polisen gick före, vi efter, alla omringade av en skara nyfikna. Grottans öppning syntes mörk och hotande, men polisen gick modigt rakt in i det svarta hålet, lät ficklampan spela åt alla håll.

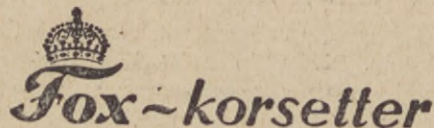
Grottan var tom.

Smältvattnet glittrade i ficklampans sken, den fuktiga luften kändes som en våt handduk över våra ansikten. Vi ryste. Polisen gick noga igenom alla håligheter, lyste och synade allt. Men ingen stod att finna. Och spåren ute i snön stod kvar. Hade mannen — vem det nu var — gått ut baklänges i sina egna spår?

*

Vi skulle aldrig få svar på frågan. Och de båda rymlingarna greps på själva trettondagen och fördes tillbaka till fängelset. De hade mycket riktigt jumpat över isflaken i Pårsundet. Nu väntade dem spöstraff och ensamhetscell.

Och i dag, så många år efteråt, står jag på samma bergknalle och ser ett fyrkantigt hål, som kanske en gång var den öppning genom vilken den mystiske mannen försvann. Men vem var han? Det får jag aldrig veta.

Fox-korsetter

Tillverkare:

FOX FABRIKERS AB

BORÅS

Tel. 124 56

NILS THOREN:

VÄGEN LEDEK HEM

Matts-Ers gick neråt stallet och hans stövlar trampade upp en smal buktande väg i den nyfallna snön. Den tidiga kölden hade hunnit frostså barmarken på djupet, och stegen kändes fasta och säkra under snöns mjuka svikt. Vintermorgonens mörker började långsamt, nästan omärkligt, övergå i en grå dager. Hästarna hörde redan husbondens steg långt borta, och började rista och stampa i spiltorna. De gnäggade tyst och ivrigt då han sköt undan rigeln. Och när han kommit in i stallvärmen och möttes av deras kloka, vänliga ögon, kände han sig med ens bättre till mods. Ja, han kände sig mera hemma här än uppe i kammaren, där han nu mestadels låg sömlös om nätterna och tankarna bara malde runt omkring samma sak.

Ty Matts-Ers hade fått en stor sorg, som tog bort den arbetsglädje som förut varit ett med det dagliga slitet, ett gnagande bekymmer, som nu gjorde sysslorna tunga i hans händer. Hans ende son hade lämnat hemmet för en månad sedan och rest ner till stan för att söka sig ett arbete där. Och sedan dess hade man inte hört ett ord från honom.

Han klappade om djuren, gav dem några sparade sockerbitar och fyllde på foder i krubborna sedan de girigt hade släckt sin törst i vattensån. Men tankarna släppte honom inte heller nu, fast det var liksom litet lättare att gå här och begrunda det

hela medan han pysslade med hästarna än att bara ligga vaken i kmmarmörkret och känna hur våndan pressade kylig svett ur hans sysslösa, värkande lemmar.

Å, han kunde ännu höra sonens ord den där morgonen innan han gav sig i väg och stod med resväskan, som han packat i smyg under natten.

— Jaså, far hade trott att jag skulle stanna här som billig dräng hela min ungdom. Men det har inte jag tänkt mig. Matts-Pers Sven har fått arbete nere i stan, och nu följer jag med honom. Det finns gott om arbete på fabriken dit han ska, säger han, och han ska ordna med verkmästarn för mej också. Det blir andra pengar de' än att gå här och slava från morgon till kväll för några dansbiljetter på lördan. Det är väl inte meningen att man skall mögla bort medan man är ung heller.

Matts-Ers och Eriks mor hade stått som förstenade inför detta plötsliga utbrott, som man annars kunde ha haft overseende med kanske, om inte resväskan hade talat så tydligt språk, att det låg ett mognat beslut bakom de hårda orden.

Matts-Ers hade känt hur blodet stigit honom mot huvudet och med handen knuten framför sonens ansikte hade han farit ut:

— Jaså du, det har gått så långt med dej nu också, så du har blivit smittad av den där farsoten. Och ett sådant kräk har man

satt till världen som kallar sig själv för en billig dräng åt far sin. Ska inte går'n bli din kanske, och har du inte fått vad du behöver sen mor din födde dej. Det här ä' tacken de, för allt man gjort för dej. Stryk skulle du ha din slyngel. Men Eriks mor hade satt sig på en stol och börjat gråta med förklät för ansiktet.

Lugna dej far, hade hon sagt, och låt mej tala med pojken. Inte kan du väl lämna far och mor din på det här sättet, Erik. Tänk på vad du gör.

Men Erik hade sagt: Tror ni inte jag har tänkt då. Tror ni att jag bara har gått som ett oskäligt djur här och slavat. Anej. Men nu har jag fått nog, och nu ger jag mig iväg, det kan inte hjälpas.

Men Kerstin då, hade hans mor sagt. Ska du lämna henne också? Ni har ju hållit ihop sen ni var små, och nog hade vi trott att ni skulle bli ett par så småningom.

Jag har talat med Kerstin, hade Erik svarat, och hon vet om att jag far. Ja, adjö då, Sven väntar mej nere på vägen.

Han hade tagit väskan, stängt dörren med en hård smäll och de hade hört hans steg avlägsna sig och försvinna, medan klockan tickade i en ny och skrämmande tystnad omkring dem.

Matts-Ers selade på mellanhästen, som var starkast och mest van vid skogskörslor. Han skulle hämta några lass timmer från skogen medan föret var gott. Blacken frustade nyter och morgonpigg framför kälken, där Matts-Ers satt på en halm-säck med sina tankar.

De snötyngda grenarna blev till vita valv ovanför honom allt eftersöm den osynliga vägen blev smalare i det tätande skogen.

Hade Erik haft någon rätt i vad han sagt? Den frågan kunde han inte bli kvitt. Han, Matts-Ers, hade själv gått på samma sätt hos sin far tills gården blev hans, och han visste inte om någonting annat, än att det skulle vara så. Men tiderna hade väl blivit annorlunda sedan dess — åtminstone utomkring i världen.

På en gård, som ligger för sig själv, med en smal hjulspårsväg till närmaste by, betyder yttervärlden så litet när man blivit äldre och rotats där i årstidernas växlande sysslor och armarna lånat sin senkraft från den ärvda jorden. Men ungdomen nu har fått en annan inställning till så många saker och ting. Hetsen och missnöjdheten från den febersjuka världen därute hade trängt fram i stormilar till de avlägsnaste bygdernas sekelgamla stillhet. Och de granna filmaffischerna på telegrafstolparna med halvnakna kvinnor och frackklädda äventyrare gjorde nog sitt till, att de ungas händer slappnade kring ploghandtagen och deras fötter längtade från jordens mylla till parkettgolvens speglade skenvärld. Det var staden som lockade, staden, där allt kunde hända, allt var möjligt.

De gånger Matts-Ers varit nere i stan — och de var lätt räknade — hade han bara längtat att vara hemma igen. Men där befann sig nu hans son någonstans mitt i det myllrande virrvarret, där den vita snön förvandlades till svart sörja under brådskanke steg, och stjärnornas glitter aldrig trängde ned under båggljuslampornas kalla ljuscirklar.

Om han bara hade skrivit några rader. Men Matts-Ers tänkte på sina hårda ord, som han många gånger ångrat, och han kände sin egen stolthet så väl att han ändå på något sätt förstod Eriks tystnad.

Han lade upp lagom lass på kälken, slog kätting om och körde hemåt. Blacken gnäggade och spetsade öronen när han såg en främmande häst på gårdsplanen. På korgsläden förstod Matts-Ers att det måste vara Kerstin som kommit på besök. Det var inte första gången sedan Erik hade rest. Hon hade ofta

kommit över sedan dess. Man förstod att hon sörjde över denna skilsmässa, som kommit lika överraskande för henne som för Eriks föräldrar, men hon gjorde allt för att uppmuntra dem, hur svårt det än kändes inom henne själv. Hon försökte intala sig att det var en fix idé, som fått Erik i sitt våld och att han med hela sitt bondebloods envishet måste förverkliga den även om han ångrat sig redan i början av det nya livet i staden.

Matts-Ers kom in och hälsade. Det luktade gott kaffe och Kerstin hade med sig nybakat bröd hemifrån. De gamla hade sett Kerstin sedan hon var liten, men nu, i det gemensamma bekymret för Erik, hade hon nästan blivit som en dotter för dem. Hur kunde Erik lämna en flicka som hon — det var dem ofattbart. Men — den alla ville tala om, undvek man att beröra i samtalet. Vad kunde den ena mera säga, än den andra själv hade tänkt under denna långa månad? Men när någon nämnde julen, som instundade om knappa två veckor — då blev det alldeles tyst vid bordet. Ingen vågade tänka på hur denna jul skulle bli utan Erik.

Kerstin reste sig och sade farväl. Matts-Ers följde henne till släden och tryckte hennes hand: Tack för att du kom, Kerstin, sade han. Kom snart tillbaka, vi tycker om att se dej här. Och så — vi får väl hoppas och bida tiden an...

Julen närmade sig och man gjorde förberedelserna som vanligt fast med tungt hjärta, men allt skulle vara som vanligt om någon kom.

Dagen före julafton svängde Kerstins korgsläde in på gårdsplanen. Matts-Ers hörde bjällrorna och steg ut på farstubron. Det var en rödkindad strålände Kerstin som vinkade åt honom:

Vad säger farbror om den här väl inslagna julklappen som jag har med mej. Ska vi lägga honom bland de andra paketen.

Erik steg ur släden och gick emot fadern. Men det var en annan Erik än den som hade rest i trots för en tid sedan. Den vänstra armen hängde i ett vitt bandage och när han stod framför Matts-Ers och modern, som också kommit ut från köksvärmen, då talade hans blickar mer än några ord. Han sträckte fram sin hand och kunde bara få fram ett tafatt: Förlåt mej, far och mor.

Och när Matts-Ers mullrade något som han inte uppfattade själv, och dunkade honom i ryggen och modern kysst honom på båda kinderna — då kände Erik att han var hemma igen.

Och sen fick Kerstin berätta, hur hon inte stått ut med ovissheten längre utan rest ner till stan och sökt efter Erik i ett par dagar innan hon fann honom på ett sjukhus där han låg för sin handskada.

Maskinerna som skulle ge honom pengar till det han saknade hemma, hade visat honom en kall fiendlighet från början och en dag hade ett av de mekaniska vidundren sökt snappa åt sig hans ena hand i ett obehagligt ögonblick. Han hade fått några ben bräckta, men även om det skulle dröja en tid kunde han bli fullt arbetsförmög igen. Så egentligen hade han stor tur i olyckan. Och det som kanske betydde mest var, att där på sjukhuset i den främmande staden bland de främmande människorna fick han tid att tänka över sitt handlingssätt, ja, denna gång verkligen tänka till grunden.

Och när Kerstin kommit in i salen en dag trodde han att han drömde. Hur kunde hon veta var han fanns? Han hade ju skämts att skriva om sitt misslyckande. Men Kerstin hade bara lett emot honom och sagt: Nu skall du följa med hem till jul, Erik. Annars blir det ingen jul därhemma.

Men nu blev det en jul hos Matts-Ers som ingen skulle glömma. Och de hemstöpta ljusen lyste i fönstren mot vägen därute, som inte bara ledde bort utan till sist hem.

DE NYA FOLKPENSIONERNA

Till ledning för sina läsare publicerar, Status här nedan en tabell utvisande de nya folkpensioner, som kommer att utgå fr. o. m. den 1 januari 1948. Tabellen visar högsta möjliga folkpension i kronor per år enligt den nya lagen.

Ogift pensionstagare	Bostadskostnadsgrupp				
	I	II	III	IV	V
<i>Efter fyllda 67 år (förmån: ålderspension):</i>					
Allmän ålderspension	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Bostadstillägg	—	150	300	450	600
Summa	1 000	1 150	1 300	1 450	1 600
<i>Vid invaliditet före 67 års ålder (förmåner: sjukbidrag eller invalidpension):</i>					
Grundpension	200	200	200	200	200
Tilläggs pension	800	800	800	800	800
Bostadstillägg	—	150	300	450	600
Summa	1 000	1 150	1 300	1 450	1 600
<i>Makar, sammanlagt</i>					
<i>Då endast mannen är pensionsberättigad och hustrun ej fyllt 60 år eller endast hustrun är pensionsberättigad (förmåner: ålderspension, sjukbidrag eller invalidpension utan hustrutillägg):</i>					
Samma högsta förmåner och belopp som till ogift pensionstagare.					
<i>Då båda makarna fyllt 67 år (förmån: ålderspens.):</i>					
Allmän ålderspension	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600
Bostadstillägg	—	200	400	600	800
Summa	1 600	1 800	2 000	2 200	2 400
<i>Då mannen är över 67 år samt hustrun ej är pensionsberättigad men fyllt 60 år och äktenskapet varat minst 5 år (förmån: ålderspension med hustrutillägg):</i>					
Allmän ålderspension	800	800	800	800	800
Bostadstillägg	—	100	200	300	400
Hustrutillägg	600	700	800	900	1 000
Summa	1 400	1 600	1 800	2 000	2 200
<i>Då mannen är invalid före 67 års ålder samt hustrun ej är pensionsberättigad men fyllt 60 år och äktenskapet varat minst 5 år (förmåner: sjukbidrag eller invalidpension med hustrutillägg):</i>					
Grundpension	200	200	200	200	200
Tilläggs pension	600	600	600	600	600
Bostadstillägg	—	100	200	300	400
Hustrutillägg	600	700	800	900	1 000
Summa	1 400	1 600	1 800	2 000	2 200
<i>Då båda makarna äro invalider före 67 års ålder (förmåner: sjukbidrag eller invalidpension):</i>					
Grundpension	400	400	400	400	400
Tilläggs pension	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Bostadstillägg	—	200	400	600	800
Summa	1 600	1 800	2 000	2 200	2 400
<i>Änka som vid mannens frånfälle fyllt 55 år, varit gift med honom minst 5 år och ej är berättigad till sjukbidrag, invalid- eller ålderspension:</i>					
Änkepension	600	600	600	600	600
Bostadstillägg	—	100	200	300	400
Summa	600	700	800	900	1 000

Schackspalten

Red. av
E. LUNDIN

MINIATYRPARTIER.

DAMGAMBIT.

Spelat i Wien 1947.

L. Szabo.	Dr. Kellner.
1. d2—d4	d7—d5
2. c2—c4	d5×c4
3. Sg1—f3	a7—a6
4. e2—e3	b7—b5?

Ett alldeles misslyckat försök att hålla bonden.

5. a2—a4	Lc8—b7
6. a4×b5	a6×b5
7. Tal×a8	Lb7×a8
8. b2—b3!	e7—e6
9. b3×c4	b5×c4
10. Sf3—e5	c7—c5?

Ett stort förbiseende för att vara i en mästarturnering.

11. Dd1—a4†	La8—c6
12. Se5×c6	Dd8—d7
13. Da4—a8!	Uppgivet.

DAMGAMBIT.

Spelat i Warszawa 1947.

J. Sajtar.	B. Sliwe.
1. d2—d4	d7—d5
2. c2—c4	d5×c4

Även i detta parti lider svart ett katastrofalt nederlag i antagen damgambit, som annars vid riktigt spel ger svart ganska bra chanser.

3. Sg1—f3	Sg8—f6
4. Dd1—a4†	Sb8—d7

5. Sb1—c3	e7—e6
6. e2—e4	c7—c5?
7. d4—d5!	e6×d5
8. e4—e5	d5—d4
9. Lf1×c4!	d4×c3
10. Sf3—g5!	Dd8—e7
11. Lc4×f7†	Uppgivet.

INDISKT PARTI.

Från en engelsk turn. 1947.

L. Alexander.	E. Cordingley.
1. d2—d4	Sg8—f6
2. c2—c4	e7—e6
3. Sg1—f3	b7—b6
4. g2—g3	Lc8—b7
5. Lf1—g2	c7—c5
6. d4—d5	e6×d5
7. Sf3—h4	

En välkänd manöver, som i regel ger vit fördel.

7. — —	d7—d6
8. Sb1—c3	Dd8—d7
9. Sc3×d5	Sf6×d5
10. Lg2×d5	Lf8—e7
11. Sh4—f5!	0—0
12. Ld5×b7	Dd7×b7
13. Dd1—d5!	Uppgivet.

Lösningar. Problem nr 145 (matt i tre drag!): 1. Sg5, K×d6. 2. Dc6†. 1. —, D×c2. 2. S×f7†. 1. —, S×g5. 2. f4†. Problem nr 146: 1. Se4.

Kanske väl mycket begärt.

I Amerika är det vanligt att mjölkbudet, som kommer tidigt om mornarna, tas i anspråk för diverse småsysslor som kunden behöver hjälp med. Och de hyggliga buden nekar sällan. Hur dessa "hjälpansökningar" kan ta sig ut, framgår av följande smakprov från Vancouver:

"Snälla mjölkbudet, var bussig väck mig. Knacka bara på sovrumsfönstret, jag skulle gärna vilja ha litet hjälp med att bära ut sängkläderna till vädring."

"Bästa mjölkbudet, det är öppet bakvägen, sätt mjölken i isskåpet och ta pengar i skålen på serveringsbordet, lämna växel-pengarna helst i småmynt, vi ska nämligen spela rummy i kväll."

"Snälla mjölkbudet, godhetsfullt gå in och fyll kol på kaminen, släpp ut hunden och lägg tidningen innanför dörren. P. S. Vi ska inte ha någon mjölk i dag."

*

En norsk vinhandlare — det var före kriget — sände sin årliga prislista till sina kunder. En av listorna kom i retur, försedd med följande påskrift:

"Adressaten — min make — dog i fjol — med Eder medverkan!

*

— Tack ska du ha för tian, gamle vän, men gör mej den tjänsten att inte tala om för min fru att jag fick låna den av dej.

— För all del, bara du inte talar om för min fru att jag hade en tia att låna ut!

*

— Hurudan affärsman är egentligen Svensson, oss emellan sagt?

— Jo, det ska jag säga dig, att det enda han skaffat sig på ärligt vis det är faktiskt reumatismen.

*

— Tänk att gamle Johannes fyller 100 år i dag.

— Äh, är han så gammal. Jag tycker inte han ser ut att vara mer än 98 eller på sin höjd 99.

kvalitetsskor

För allt vänligt deltagande vid vår älskade make och faders, KARL-GUSTAV LINDSTRÖMS, sjukdom och bortgång, för hyllningarna på hans 40-årsdag samt den vackra blomstergården vid hans bår bedja vi få framföra vårt varma och innerliga tack!

WILMA LINDSTRÖM
Barnen

ÅKERLUNDS

Så bra som kläder kan bli!

LULEÅ

2120 Telefon 2120

Lingblom & Eriksson SNICKERIFABRIK

Tel. 28 KORSNÄS Tel. 28

Tillverkning av Möbler, Byggnads-
snickerier och Butiksinredningar
m. m.

LAGA PRISER OCH
SNABB LEVERANS

KUNGS

LIVSMEDEL OCH SKEPPSHANDEL

Inneh. LEMON o. STEDING

Kungsgatan 8 - LULEÅ - Tel. 4324, bostad 2510

Kött-, fläsk- och charkuterivaror
Sprit, Tobak, Cigaretter, Proviant
Däcks- och maskinförnödenheter

Vår strävan: BÄSTA MÖJLIGA KUNDSERVICE

LENHOVDA Radiatorfabrik AB.

Tel. 88 LENHOVDA Tel. 88

Tillverkar Plåtradiatorer!

ÖSTERMALMS ÅKERI

EINAR PETTERSSON

Kontor och garage: Kaplansgatan 5, Västerås

Telefon 300 86

Utför alla slags transporter, flyttningar m. m.

Målarmästare

Josef Karlsson

Götgatan 10 A

Telefon 30460

A.-B. S. MOSER SKROTLAGER

Köper och säljer

**JÄRN- och
METALLSKROT**

LAGER: Pipersgatan 34 Stockholm. Tel. 50 26 13

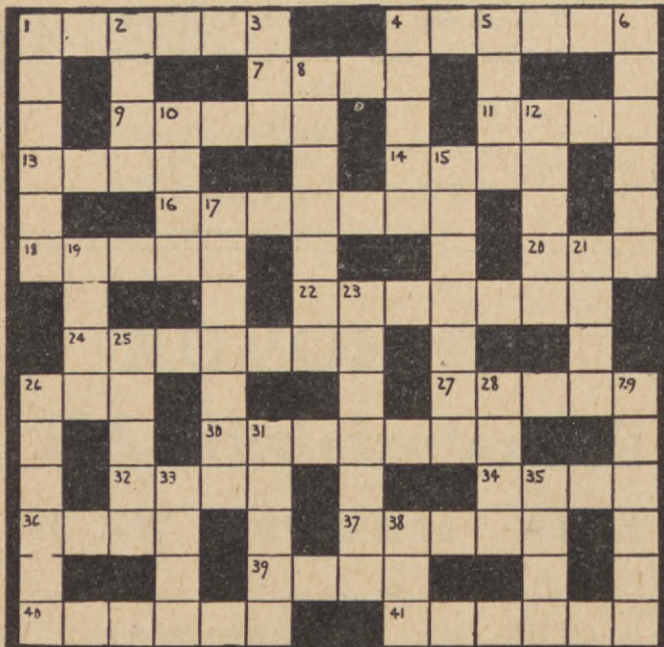
S. G. Larssons LIVSMEDELSAFFÄR

Telefon 1652 - Gamla Berget

Falun

REKOMMENDERAS

Korsord Nr 11

VÄGRÄTA ORD.

1. Operarecensenterna tala ofta om sådana nummer. (6)
4. Hemsk överklighet i skräcklitteraturens fantasivärld. (6)
7. Tar ingen hänsyn till el-ransonering-en. (4)
9. Vilket är bäst, att ha en dålig sådan eller vara helt utan? (5)
11. ...luft kan vara farlig att få... (4)
13. "Av...min själ var fylld och kroppen bar på sina!" (4)
14. Leder tanken till frimärken och demokrati! (4)
16. En som måste trivas bäst med sitt "yrke" på sommaren. (7)
18. "Han är skyldig." (5)
20. Skogsbo. (3)
22. Lättare att skriva än att läsa? (7)
24. Nyttjas vid försök att lura rödskinnen. (7)
26. Sätter man ofta bom framför. (3)
27. Skinn och väntar man kanske att det skall göra. (5)
30. Ett hot mot äganderätten. (7)
32. Kan husägaren få göra för att det blivit ogjort. (4)
34. I början av almanackan. (4)
36. Kapa. (4)
37. Tappa som vållar besvär. (5)
39. Borg med världsryste. (4)
40. Att hata sin mor, det är... (6)
41. Kålhuvud! (6)

LODRÄTA ORD.

1. "I händelse av att ett insänt bidrag mot förmodan skulle införas, fästes vid honoraranspråk föga avseende." Red. av Klatsch. (6)
2. Har dimission. (4)
3. Äro nyvärpta ägg. (3)
4. Har frimärke. (5)
5. Colosseum. (4)
6. Kan en präst vara men knappast en ormmänniska. (6)
8. Kroniskt trött, duger vare sig till präst eller ormmänniska. (7)
10. Han kan ha en sådan på sig. (4)
12. Kalle Anka. (5)
15. Växt eller obefläckad duk. (7)
17. Bereder motion. (7)
19. En bättre britt. (4)
21. Illa gjort, men inte fullt så illa ment. (4)
23. Kan karl heta men bör han inte verka. (7)
25. Var Esau. (5)
26. Enligt Karlssons... skulle Pettersson vara en tvivelaktig sanningskälla. (6)
28. Kommer man fram till, om man går långt tillbaka. (4)
29. En som vet allt om sina medmänniskor — som människor. (6)
31. Asiatick fänad och gör den som vill vara med. (5)
33. Bitar på naglarna. (4)
35. Skakas när man räkas. (4)
38. Att göra så. (3)

SKOR MED KVALITETSTRADITIONER

Ingeborg

Engelbrekt

AKTIEBOLAGET J. PEHRSON & COMP. • ÖREBRO

Tävlingsregler.

Lösningar till korsord nr 11 skall — i urklipp eller avskrift — insändas till Status red., Kocksgatan 15, Stockholm, senast den 10 december 1947. Endast en lösning per deltagare.

För att komma med i prisbedömningen måste försändelsen märkas "Korsord 11". Glöm ej att sätta ut namn och adress!

Två priser, om resp. 10 och 5 kr. utdelas. Lösning och pristagarnas namn meddelas i januarinumret.

Lösning till korsordet i nr 9.

Så här skall korsordet i septembernumret ta sig ut i rätt löst skick. Vi ha en känsla av att "septemberflötan" var i

Vad skall man köpa?

Et och ANNAT

Status julnummer

håller som bäst på att tryckas när detta skrives och kommer, precis som förr, ut i slutet av november. Hur det kommer att ta sig ut "en face" framgår av bilden ovan, vilken nästan traditionsenligt bär konstnären Gunnar Widholms uppskattade signatur. Även i övrigt blir det idel välkända tecknare som medverka, såsom Carl-Eric Bodén, Harald Hägg, Aksel Lindström, Martin Nilsson, Uno Stallarholm m. fl.

Till flydda tider återgår

en del av de högtintressanta textbidragen. Sålunda berättar Gerhard Liebenthal om hur man reste för 100 år sedan. Björn Hodell kåserar om teaterminnen från

"Hammerska ladans" tid och Per Nilsson-Tannér skriver om den legendariska "Stenen i Grönan dal".

"Bångstyrig pegas" kallar Erik Gamby en högtintressant studie över den svenska lyriken, där 40-talisterna speciellt äro på tapeten och där läsaren får en god inblick i hur man skall läsa och förstå lyrik.

Dessutom blir det förstås högklassiga noveller, bl. a. av Ove Ekelund och Edvin Nordh. Men vad vore ett Status-julnummer utan Martin Nilssons skämtsamt allvarliga rimkrönika, vilken som vanligt i bilder och "tungvricks-artade" rim skildrar den svenska folkhemsjulen på ett sätt som bara denne gode och glade skämtare kan.

Smittoskräck ovärdig vår tid

heter Status' stora julpristävling, vilken blir av för våra läsare helt nytt slag och som kommer att ge en både spännande och konstruktiv sysselsättning under julledigheten — mera våga vi icke avslöja därvidlag. Så blir det förstås julkorsord och schackproblem av både knepig och rolig art. Ingen — som kan para tur med sin skicklighet — behöver heller anstränga sig för intet, sammanlagt 225:— kronor utdelas i priser, vartill kommer tröstpriser i sedvanlig utsträckning.

Och — det bästa av allt — fortfarande kostar julnumret bara 1:50, trots att allting stigit i pris. Bara en sån sak. Men det gäller nog i år mer än någonsin att vara ute i tid med inköpet — annars riskerar man att bli utan Status i jul! Och en sådan olycka kan man ju inte ens önska sin värsta ovän.

svåraste laget, varom de ovanligt många fellösningarna vittnar. Eller skall man skylla det på slarv när ett stort flertal lösare — noga räknat precis två tredjedelar av alla fellösningar — stavar fel på ordet 5 lodrätt "licentiat" och skriver in "licensiat" eller "licenciat". Är man osäker på stavningen är det bäst att kontrollera den. Det är ju rysligt föreglygt att nödgas fälla en hel massa lösningar av ett sådant skäl, men de måste ju jämföras med helt korrekta, sådana.

De lösare som hade tur vid prisdragningen voro: *Harald Eriksson*, Kungsör, och *Emil Eriksson*, Sollentunaholm, Rotebro, vilka ha att emotse resp. 10 och 5 kronor genom K. Postverket.

Och så var det dags igen att gnugga geniknölarna och ta itu med lösningen av nr 11. Lycka till och tack för alla hälsningar!

Tävl.-red.

Reslektyr finns det gott om, det är bara att välja.

"Synd att de inte ha Status, tänker flickebarnet, då vore det ingen konst att veta vad man skulle ta!"

Katederblomna.

Läraren: — Jag tror du sitter och ritar på bänken! Jag ska säga dig att näst gudsfruktan och sedlighet är det ingenting som jag tycker är förhatligare än att förstöra skolans tillhörigheter.

BORÅS OCH SÖDRA ÄLVSBOGSLÄN

BIL-SERVICE AB
BORÅS

Allt i bilbranschen.

SPÅNGBERGS BRÖD

GOTT BRÖD

Tel. 108 42

Kinna Yllefabrik

KINNA

BORÅS ELEKTRISKA AFFÄR

ÖSTERLÄNGGAT. 21

Tel. linjeväljare 109 38 - 116 68 - 201 01

Försäljer allt inom branschen
Utför allt inom branschen

Häggåstrands Väveri
Aktiebolag

KINNAHULT

RÖR & SANITET, Kinna

Tel. 104 05 Klaesson & Son Tel. 104 05

Utför nyanläggningar, omläggningar, reparationer och undersökningar för vatten, ventilation och sanitet.

Anbud lämnas kostnadsfritt på begäran.

Säljer all modernaste material inom branschen.

Kinna Väveri

Bröderna Nilsson

AB BREDIN & C:O — KINNA

Värme- och Sanitära anläggningar utföras fackmässigt under garanti

Telefon 323

Kom ihåg Edra vänner vid såväl högtider som märkesdagar med BLOMMOR från

ALIDEBERGS Blomsteraffär

(Inneh. Oscar Andersson)
Allégat. 7. Tel. 117 27.

Aktiebolaget

Marks Jacquardväveri

Tel. 600 08 Björketorp Tel. 600 08

Tillverkar:

Möbelytter, Duchatelltäcken, Gardiner och Draperivaror i såväl bomull som konstsilke

BETALD ANNONSPLOTS

ESKILSTUNA

Esso Bensinstation

Kungsvägen 9. Tel. 306 94.

I bostaden 351 03.

Innehavare Einar Andersson

ESKILSTUNA

BENSIN. OLJOR.

Fullständig service

LUNDSTEDT & CARLSSON

Drottninggat. 6, Eskilstuna

Tel. 323 50

Försäljer cyklar av märket

CRESENT och GRIPEN

Reparationer utföras omsorgsfullt

RESTAURANT

FUXEN

Ekvallsgatan 1—3, Eskilstuna

Tel. 350 30

Rekommenderas för sin goda mat och humana priser!

Sven Hillman

BYGGNADSFIRMA

Carlavägen 26, Eskilstuna

Tel. 332 36 och 360 98

Byggnadsarbeten av alla slag utföres, såväl ny- som ombyggnader

ESKILSTUNA

Västermalms Livsmedel

(Ebba Gustafsson & Co)

Franzéngatan 35 — Telefon 337 17

FÖRSTKLASSIGA VAROR.

STOR SORTERING

SE PÅ SLANTEN

OCH KVALITÉN—

köp i

konsum
ESKILSTUNA

BENANDERS CYKELAFFÄR

Kungsvägen 23 ESKILSTUNA Tel. 320 03

CYKLAR AV OLIKA MÄRKEN

Reparationer utföras omsorgsfullt

FALKÖPING

Bröderna Wahl A.-B.

FALKÖPING

Tel. 148 o. 1148 — Tel. 148 o. 1148

Disponenten 902

BETALD ANNONSPLOTS

FELLINGSBRO

BETALD ANNONSPLOTS

GÄVLE

C. NORDSTRÖMS

Begravningsbyrå

Emottager beställningar å allt, som tillhör branschen (även vid eldbegängelse). Alla sorters KISTOR o. SVEPNINGAR alltid på lager. OBS! Fri transport. Skickliga sveperskor. Tel. 536 Gefle.

BUSS-CAFÉET

(FULLSTÄNDIG KAFÉRÖRELSE)

Gävle

Tel. 6573

OBS! Även till avhämtning och utskickning.

GÖTEBORG

Alos självklistrande
KUVERT, KORTBREV,
AVLÖNINGSPASAR

Ensamtillverkare:
A. LINDGREN & SÖNER
Göteborg

HALMSTAD

Undvik onödiga obehag vid camping-
utflykter genom att använda
ORIGO CAMPINGSÄNGAR

Vikt endast 3,5 kg.

Försäljas av alla välsorterade sport- och
järnaffärer. — Tillverkas av

ORIGOVERKEN, Halmstad
Telefoner: Halmstad 235 och 4235.

MASKINER och VERKTYG
för **TRÄINDUSTRIN**

levereras av

ING.-F:A ALB. J. WAHLBECK
H A L M S T A D
Tel. 952

Bland velocipeder
Vestkusten leder!

LEVIN & NILSSON
Halmstad

BETALD ANNONSPLOTS

HÄSLEHOLM

ARVID NILSSON
UR- OCH OPTIK-AFFÄR

Första Avenyn 5
Tel. 1634

KVALITETS-UR
KVALITETS-ARBETEN

JÖNKÖPING
med omnejd

ABRAHAMSSONS Snickerifabrik
SMÅLANDS TABERG

Tel.: 77 och 277 fabriken, linjevälj., 8 fa-
brikör Arnold Abrahamssons bost., 180
fabrikör Hans Abrahamssons bost.,
76 fabrikör J. H. Abrahamssons bost.
Tillverkning av alla slags byggnadssnic-
kerier, hyvl. och ohyvl. trävaror. För-
säljer: PLYWOOD, MASONITE, TREE-
TEX, ANKARBOARD m. m.

JÖNKÖPING
med omnejd

June-Munktell Marinmotor

för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg

AKTIEBOLAGET
JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

Jönköping. Telegr.-adr.: Motor
Telefoner: 197, 897.

BETALD ANNONSPLOTS

KIRUNA

Alltid färska **BAKVERK**
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN
(PAUL LAVÉN)
— Tel. 109 —
TÄRTOR — EFTERRÄTTER

H. JAKOBSSONS EFTR.
SPECERIAFFÄR

ALLTID PRIMA VAROR

Hj. Lundbohmsvägen 60 — Tel. 302

Tandläk. Bergström, tel. 501.

Tandläk. Björn, tel. 163.

Tandläk. Bäcklund, tel. 569.

Kiruna Vulk- & Regummeringsverkstad

JOHN HÖGSTRÖM

Tel. 380 KIRUNA Tel. 380

Försäljning och reparation av
BILDÄCK, SLANGAR samt **CYKLAR**

KUNGSBACKA

AB. Eskilstunaboden

KUNGSBACKA

Telefoner 8 och 383

GYNNA ANNONSÖRERNA!

KÖPING

VID VAL AV MÖBLER
vänd Eder med förtroende till
STIL-MÖBLER

Tel. 1330 Schelegatan 31 Tel. 1330
KÖPING

LINGHEM

BETALD ANNONSPLOTS

LINKÖPING

STORA HOTELET
LINKÖPING

Förnämliga matsalar. Storartad festvä-
ning för alla slags beställningar. Gott
bord. Facila priser. Utmärkt musik.

Trädgårdsföreningens Restaurant
Rekommenderas.

KISTDEKORATIONER
modernt och smakfullt utförda. De olika
säsongernas blomster finner Ni bäst i

ÖLLEGÅRDS BLOMSTERHANDEL

Platensgatan 6. Tel. 20960.

LULEÅ

BRUNNSBORRNINGAR

utföres av

Borrförman **H. BJURSTEN**
Box 524 - Luleå - Tel. 3191

LULEÅ HANDARBETSÄFFÄR

Storgatan 51 ————— Tel. 2678

Vackra korsstygnsdukar ritade. samt på
Aida-väv. Nyheter i kuddar o. taylor.
Modeller finnas till påseende!

Bröderna Hedlund

TILLVERKARE AV:

VIBRO-BLOCK

Tel. 1104 LULEÅ Box 2018

L U L E Å

L U L E Å K E M I S K A T V Å T T
Smedjegatan 24 Telefon 14 66
L U L E Å
K E M I S K T V Å T T — A N G P R E S S N I N G
Ring Ni, så hämta vi!

Läs
Norrbottens-Kuriren

W. JOHANSSON, Rörledningsaffär
Utför Värme-, Vatten- och Avloppsledning
ningar samt Reparationer.
Skomakaregatan 42 L U L E Å
Tel. Verkst. 13 25 Tel. Bostad 11 75

BETALD ANNONSPLOTS

M A L M Ö

Allt i päls

hos

K ö r s n ä r F E L D T
Telefon 124 84

Davidshallsgatan 15, Malmö
Hörnet av Kärleksgatan

M A R M O R, K A L K S T E N
och GRANIT
I N G E N J Ö R S F I R M A N H. S V E N S S O N
— Villa Daisy, Mariedalsvägen —
M A L M Ö Telefon 153 80

BETALD ANNONSPLOTS

N O R R K Ö P I N G

DET FINASTE BRÖDET,
DET BÄSTA KAFFET!
C L A A R S B a g e r i & K o n d i t o r i
Drottninggatan 68
Tel. 206 66

Gustafssons Gummiverkstads AB
Slottsgatan 134 Tel. 226 81
Alla slags Gummireparationer utföras
snabbt, väl och till moderata priser.

N O R R K Ö P I N G

12,000 hushåll
samarbetade under
1946 i Konsum för att
hålla hushållskostna-
derna nere.

F A L K S K O N D I T O R I
V. S:t Persgatan 26 — Telefon 212 97
Egna tillverkningar av högsta klass.
K O N D I T O R I V A R O R
Tårtor förmedlas över hela Sverige.

G O T T B R Ö D
från

G E W E S K O N D I T O R I
Tel. 322 52 Inneh. B. Reng. Tel. 322 52
V. S:t Persgatan 15 — Norrköping

Kjellman & Bothvidssons Tryckeri
(Inneh. N. HELLRON)
Trädgårdsgatan 1 Tel. 200 56
Smakfulla Visit- och Bjudningskort.
Utför alla slag av Trycksaker för
handel och industri.
Snabbt utförande - Humana priser

BETALD ANNONSPLOTS

N Y K Ö P I N G

SÖRENS
Frukt- & Blomsterhandel
Stocholmsvägen 1
Tel. 3390 Tel. 3390
N Y K Ö P I N G

Gummicentralen
Telefon 796 Telefon 796
Trädgårdsgatan 53
N Y K Ö P I N G

N. J:s L I V S M E D E L
— allt i matvaror på ett ställe, spe-
ceri-, bröd- och mjölkaffär.
Tel. 2013 Borgaregatan 12

N Y K Ö P I N G

A-B Fotoramar
R E K O M M E N D E R A S
Hemgårdsvägen 8
Tel. 2466 NYKÖPING Tel. 2466

S K E L L E F T E A

F O R S L U N D & S Ö N E R
Köpmannag. 4 — Tel. 106 58
Utför alla slags transporter
R e k o m m e n d e r a s

E R N S T W A H L B E R G S
S K O A F F Ä R
S K O D O N
till bästa priser.

S U N D S V A L L

A B B E N G T A N D E R S S O N
M A N U F A K T U R A F F Ä R
S T O R G A T A N 17
Tel. 3311

B O R G S D A M F R I S E R I N G
(fru Naima Svensson)
Köpmangatan 20
Telefon 4072

ALLT FÖR MODERN HÄRVÄRD!

Grundbergs
Rörlägnings A.-B.
Värme- och Sanitetsfirma
Sundsvall. Tel. 10 32, 31 32

ANKARBOARD
hård och porös, för isolering och inred-
ning av nya och gamla hus.
Ankarsviks Ängsågs Aktiebolag
SUNDSVALL Tel. 555 40

DUCO & MÅLAREVERKSTAD
Modernt och tidsenligt inredd efter se-
naste förordningen
C. E R I K B E R G S T R Ö M
Förstklassigt arbete Humana priser
N. Järnvägsgatan 52 Telefon 1718

SUNDSVALL

Järnkonstruktioner och Smiden
för hus och fabriksbyggnader
Andersson & Nilssons Smidesverkstad
Telefoner 4757, 4767 — SUNDSVALL

BETALD ANNONSPLOTS

SÖDERTÄLJE**Qvidings Bageri
& Konditori**

Villagatan 9 - Tel. 319 12
Filial: Storgatan 5
Tel. 317 76

UMEA**UMEA TEGELBRUK,
Bäckström & Co.**

Box 5, Umeå 1. Tel. kontoret 570
bruket 126

**Sofie Stenmans Eftr.
MÖSS- HATT- MODE- & PÄLS-
VARUAFFÄR**

REKOMMENDERAS!
Storg. 44 — UMEÅ — Tel. 360

**Bröderna
LINDFORS**

JÄRNVAROR I PARTI

Umeå: Namnanrop. Skellefteå 109 44.

**BRÖDERNA ERIKSSONS
SMIDESVERKSTAD**

Tel. 16 67 - Öst-Teg, UMEÅ. - Tel. 16 67
Utför SMIDESARBETEN av
alla slag till humana priser
(Gas- och elektrisk svets).

UMEA

Föreningen MÖBELSNICKERIET
Grisbacka, GRUBBE
Tel. Fabr. 394. Kont. 684
Umeå

BETALD ANNONSPLOTS

UPPSALA

I vår specialaffär finner Ni
allt för barnet, från babyn upp
till 12 år!

FIRMA BARNKLÄDER
Svartbäcksgatan 4, Uppsala. Tel. 309 95.

Puts och murbruk

levereras av

AB GOZZIS Murbruksfabrik
Tel. 331 87 Uppsala Tel. 331 87

Köp**SONJA-choklad!**

**SVEA LINDSTRÖMS
HEMBAGERI**
JÄRNBROGATAN 36
Telefon 338 58
REKOMMENDERAS

LUCULLUS MATVARUAFFÄR
UPPSALA - Vaksalagatan 21 - Tel. 359 57
Lucullus hemlagade mat rekommenderas.
Beställningar å lunch, middagar och
supéer emottagas.

BYGGNADSFIRMA

Albin Ruhngård

Klostergatan 1 Uppsala

BETALD ANNONSPLOTS

VÄSTERAS**Runes**

KONDITIONER
Emausgatan 29 VÄSTERAS Tel. 389 70

VARGBO HANDELSTRÄDGÅRD
Telefon 312 32

Blomsterhandel, Stora gatan 86. Tel. 305 61
Utför alla slags Binderier och Blomster-
korgar omsorgsfullt, Arstidens krukväx-
ter och lösa blommor i stor sortering och
till billiga priser.

BRÖDERNA NARVING

Charkuterifabrik
Tel. 318 41, 318 10 — HYTTAN
— PARTIAFFÄR —
REKOMMENDERAS

ÖREBRO

Bröd från

APK

bästa man kan få
A.P.Kjellgrens Brödfabrik AB
Örebro

Hushållsskolan MARGARETA

ÖREBRO
Klostergatan 11 Tel. 118 70, 117 50
1:a kl. Matsalar
Festväning och Matvaruaffär
Elever mottagas

**Födelsedags-, namnsdags- och
LYSNINGS-PRESENTER**

i glas och kristall från Orrefors,
i konstporslin från Gustavsbergs!
Stor sortering! Presentkort!
DAHLSTEDTS, ÖREBRO

JANSSONS CHARKUTERI

Huvudaff.: Slottsg. 26. Filial: Saluhallen
Tel. växel 106 22, 107 84, 162 26
Kött, Fläsk, Kalv och alla slags
charkuterivaror i parti och minut
Allt av prima kontrollerad råvara
— REKOMMENDERAS —

BETALD ANNONSPLOTS

GYNNA*Status annonsörer*

Rederiaktiebolaget

IRIS

STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 00, 10 49 45

S/S "Rigel"	6450 d.w.
S/S "Lestris"	4300 "
S/S "Polaris"	3775 "
S/S "Jupiter"	3200 "
S/S "Orion"	3000 "
S/S "Atair"	2990 "

BETALD ANNONSPLATS

Gunnar Larssons Cykelverkstad

S. Kopparlagaregatan 37

Telefon 825

G Ä V L E

Telefon 825

Gammal fackman gör i ordning "hojen"
grundligt och billigt. - Ramreparationer,
Svetsningar, Lackeringar. Nya och be-
gagnade cyklar säljas.

Oljeeldningsaggregat

Svenska och utländska kvalitetsmärken försäljas
och installeras av auktoriserad försäljare.
Begär offert! Korta leveranstider.

Ombud antagas på de platser där vi ej äro representerade

AKTIEBOLAGET TEKNIK VÄSTERÅS

Box 15, Västerås. Tel. 374 10 (växel)